

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 26 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyiltér sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 857.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Szombat, október 3.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezérelk: A nemzeti követelések és az obstrukció. Irta: Tenner Pál dr.
Az orosz cár látogatása.
A város jövedelmeinek szaporítása.
Morár Valért kigolyózták.
Az aradi állomás kibővítése.
Ujabb vihar előtt.
Szerkesztőség, ahol verbuválnak.
Formanek nem verekszik.
Az utolsó Obrenovics Budapesten.
Agyonlőtt rendőrkapitány.
Micsina második ítélete.
Tárca: Indiai történet. Irta: Bittcher Edward.
Csarnok: A sebhelyek. Irta: Szépfaludi Ö. F.

A nemzeti követelések és az obstrukció.

Irta: Tenner Pál dr.

Arad, október 2.

Alig esztendőn belül ünnepeljük hazánk két legdicsebb, legtiszteltebb politikai alakja születésének száz éves évfordulóját. Kossuth Lajos a magyar parlamentarizmus lángelkű teremtője és Deák Ferenc újabb közjogunk alapítójának bölcsői időbelileg közel esnek egymáshoz és közel esnek egymáshoz térbelileg a kerepesi temető pantheoni negyedében halmuk sírhegye is. Ott porladozik Magyarország „legnagyobb lángelméjének” testhüvelye a „haza bölcsé” földi maradványai közelében és akik hosszú időn át ugyanazon céltől, a szabadelvű modern magyar nemzeti állam kiépítésének céljától vezetve válvitve egymás mellett haladtak, akik későbbben módokban és eszközökben eltérve mint politikai ellenfelek, nem mint ellenségek ki-ki saját útján a haza boldogulását elérni vélte: egymás közelében alusszák örök álmukat, melyet mi sem háborgathat meg.

Aldás és szerencse, hogy a sirok mélyébe a napi politika zaja be nem hatolhat, nemzeti szenteink nyugalmát meg nem háboríthatja, mert ha az esti szellő a sirok mélyéig lehatolva, szárnyain hirt venne arról, ami itt fenn a politikai élet küzdő terén végbemegy, nagy halottaink hangos zokogásra fakadnának életük hiába való munkája fölött, melyet az epigonok tönkretenni készülnek.

Kossuth nagy műve: a tiszta parlamentarizmus, minden oldalon ki van kezdve. Szünetel a törvényhozás, szünetel minden újabb állami és közgazdasági akció. Az állami bevételek törvényen kívül folynak be, a kiadások törvényen kívül teljesíttetnek, az állam hitele meg van támadva, a gazdaság pang és az istenadta nép természetes hajlamát követve, örömmel használja fel az alkalmat, hogy

ujabb adósságba, adóhátralékokba merüljön.

A képviselőház fényes termében az államalkotó és fenntartó célzatot és tartalmat a hangzatos, de üres frázis váltotta fel. Minden röpke szó az utcának vagy haza szól és minden újabb botrány a nap eseménye. Illemtet tapintatot és jómodort, hanczegés és durvaság váltotta fel.

Az egyesülés hazafias célokra tárgyilagos alapon ki van zárva, minden párt a hazafiságot monopolizálja. Mindenek fölött a párt érdeke uralkodik, még az adott szó is elsatnyul mellette. Személyes érdekek, személyes rokonszenv vagy ellenszenv, gyűlölet és bosszu mérvadó.

Ezen vád alól egyik pártot sem veszem ki, de leginkább sujtom vele a Kossuth nagy nevét vivő függetlenségi pártot, mely első sorban van hivatva alkotmányos életünkben a nemzeti eszményeket, a szabadelvű intézményeket és főleg a parlamentarizmus érintetlenségét fenntartani.

Kérdezze meg önmagától, megfelelt-e ezen hivatásának, midőn a konzervatív és reakciónárius elemekkel egyesült, hogy a legmagyarabb miniszterelnököt lehetlenné tegye, midőn kezét nyújtott ahhoz, hogy a törvényhozás menetele azontul nem szabad érvelés és meggyőzés, hanem előzetes megalkuvások és lekötések szolgáltatások és ellenszolgáltatások alapján a tiszta parlamentarizmus ellenére biztosítsák. És ugyanazon hibába esett az egyöntetűsége miatt imponáló szabadelvűpárt, midőn a magyar parlament hagyományai ellenére kebelébe nem szabadelvű, hátrahúzó, külön frakciókat alkotó elemeket vett föl és ezzel politikai érettségének tekintélyét kifelé és a koronával szemben aláasta.

Es mi lett Deák Ferencnek az állandó nyugalom, béke és egyetértés céljára teremtett alkotásából, mely hivatva volt az egy uralkodó alatt álló két államfelet teljes állami önállóságuk fenntartása mellett közös állami feladatok és anyagi tevékenységek teljesítésére törvényes formában egyesíteni, kölcsönös támogatással alkotmányos életünket, nagyhatalmi állásunkat és kifelé gazdasági függetlenségünket biztosítani? Politikai rövidlátásnak, hiu eszménynek bizonyult.

Ausztriában ellenünk kezdettől fogva eleinte burkoltan, később nyiltabban agyarkodtak. Szórványosak voltak a támadások, míg önálló állami életünk kezdetén anyagi gyengeségünk és elhagyottságunk érzetében tulszerények és csendesekek voltunk, de mihelyt állam-hitelünk megszilárdultával jogosult kívánságaink

szárnyra keltek, odaát a megérdemelt rokonszenv helyébe gyűlölet, állandó torzalkodás lépett, gazdasági erőink harmonikus kifejlése ellen öldöklő tönkrejutásunkra irányuló versengés uralkodik. Odaát az alkotmány üres fogalom, mely utolsó napjait éli és eszeveszetteen dönget minden támadás ellenére a nálunk még erősen álló liberalizmus kapuján az Ausztriából importált reakció felete hadserege.

A dualizmus alkotása alapfalaiban meg van ingatva és ha politikailag teljesen összecöl, nem lesz okunk sirni, de gazdaságilag és kulturailag elég erőseknek kell lennünk, hogy a szétvállást elbirjuk.

Ezt csak úgy érhetjük el, ha egyik vagyunk tiszta alkotmányunk, magyar kulturánk és gazdasági életünk fenntartásában és fejlesztésében, ha magasabb célok kedvéért sem engedünk oly tényezőket uralomra jutni, melyek politikai érettségünket, igazság érzetünket és hitelképességünket diskreditálni képesek. A népek tengerében országunk magára hagyott szigeteket képez. Ha magunk nem védekezünk az élet viharai ellen, ki tegye helyettünk? Legyünk tehát résen és óvakodjunk első sorban attól, nehogy sajátos sokoldalú nemzeti hibáink közzé még idegen hibáknak is tág kaput nyissunk.

Parlamentünkben jelenleg magyar viszonyokhoz alkalmazkodó osztrák szellem kísért és törekszik uralkodásra. Magukra vessenek a pártok, ha e szellem hódításra képes lesz.

A parlamenti többség súlyának el nem ismerése, a személyeskedések és gyanúsítások, az autoritások leszólása, az erőszakoskodások és a tömegek durva hajlamainak nevelése mind osztrák izü.

Speciális osztrák intézményként vonult be a magyar parlament falai közzé az obstrukció. Nem azon obstrukció, melyet az 1872-ik választási törvényjavaslat és az 1889-ik véderő törvényjavaslat tárgyalásából ismerünk és melynek az volt a célja, hogy a kérdéses javaslatok vagy egyes részei törvényerőre ne emelkedjenek, hanem azon obstrukció, mely az államgépezet alkotmányos működését megakasztja, ha a kisebbség akarata nem érvényesül.

Ausztriában a legvadabb obstrukció kíséretében nem jár anny veszély, mint nálunk a legkezezebbel. Odaát nincsen parlamentarizmus, még valódi alkotmány sincsen, nincsen felelős miniszterium, a Reichsrathot bármikor haza lehet küldeni, a 14. §. segítségével vigan tovább kormányozni, az állam hitelezőinek tehát aggodalomra okuk nincsen.

Nálunk ez másként áll és az államgépezet megakasztó obstrukció politikailag

és különösen gazdaságilag a művelt világ elismerését eddig felkeltett alkotmányos életünk és államháztartásunk érintetlen fenállására nézve százsoros veszéllyel jár.

A tisztelt ellenzék, bármily hazafiasak is legyenek céljai, arról ne feledkezzenek meg, hogy a költségvetést és az ujjoncoakat nem a koronának, nem a kormánynak és nem az uralkodó politikai pártoknak szavazza meg és hogy mindenek fölött az állam, a haza konkrét java áll, melyet a jövő érdekei miatt sem szabad elejteni.

Az obstruálást pozitív törvény nem tiltja, de törvényesnek azért sohasem tekinthető; még ha ethikai alapból is indul ki, mert mégis a parlamentarizmus nagy elve: a többség akaratának uralomra jutása és így törvényesen szerzett jogok ellen vét.

De tagadhatatlan, hogy az állam javát legfőbb elvnek tekintve, az obstruálás jogosult oly esetben, midőn az alaptörvényekbe ütköző vagy az alkotmány megváltoztatására célzó javaslat kerül a képviselőház elé a nélkül, hogy a nemzet választások útján nyilatkozott volna. Ily esetben a szólásszabadság jogosan tullepi a rendes medret, mert „salus reipublicae suprema lex esto!”

Jelen körülmények között ily esetről szó nem lehet és bármennyire jogosult a kivánság, hogy a közönsnek nevezett hadsereg magyar része tényleg az is legyen, bármennyire hazafias és eszményi a felbuzdulás a hadseregre vonatkozó nemzeti kívánalmak elérése iránt, mindezeket csak parlamentáris uton és módon szabad kivívunk, nem pedig kieroszakolunk és ezzel veszélyes praecedens alkotunk kevésbé jogosult, kevésbé eszményi, sőt káros kisebbség kívánalmak erőszakos keresztülvitelére.

Mentségnek a hivatkozást a szólásszabadságra elfogadni nem lehet, mert nézetem szerint a szólásszabadság nem azon jog, hogy mindenki annyit és annyiszor beszélhet, a hányszor és a mennyit akar, hanem a jog, hogy beszéde tartalmilag korlátoknak alávetve nincsen és felelősséggel csakis a parlamentnek tartozik.

A midőn tenát az ellenzék már háromnegyed év óta a szólásszabadsággal való

visszaélés útján a törvényhozást menetében megakasztja, midőn lehetetlenné teszi, hogy számos életbevágó igazságügyi, közgazgatási, kulturális és gazdasági állami intézkedés életbe léphessen anélkül, hogy az obstruálást igazoló fenérintett körülmény beállott volna, amazt jogosulatlanak és károsnak kell tekintenünk, ha hazafias célzatát el is ismerjük és el nem zárkozunk annak beismerése elől, hogy az ellenzék ezen erőszakos, de éle erős mozgalmal visszhangra keltette a minden jó hazafi lelkében amugy is élő, de eddig szunyadozó jogosult kivánságot, hogy hadseregünk nemcsak a papiroson az 1867. évi XII. tc. 11. §-ában legyen magyar, hanem a valóságban is az.

Jogosulatlan e kívánalom kieroszakolásának kísérlete a parlament porondján, mert a döntés nem ettől, hanem a koronától függ és sajnos a „regis voluntas” ellenkezésbe helyezkedik itt a közkívánalommal, miből a fenforgó végzetes konfliktus keletkezett.

Látszólag szemben áll a királyi akarat a magyar nemzet és haza jól felfogott javával és kívánatos, hogy e küzdelemből az ellentétek elsimulása mindnyájunk üdvére és hazánk felvirágoztatására kerüljön ki.

Van-e ezen ellentétnek formai és tartalmi jogosultsága? Ennek taglalását következő cikkünkben kíséreljük meg.

TAVIRATOK.

A venezuelai békebiróság.

Hága, október 2. A venezuelai vitás kérdés eldöntésére szolgáló választott bíróság egy újabb ülést tartott. Az elnök (Morajev orosz igazságügyminiszter) hangsúlyozta a választott bíróság jelentőségét, amelyen ez esetben először vesznek részt az öreg Európa legtöbb nemzetei és a melyben a háboru kegyetlenségeinek útját veszik a joggal, mely erősebb, mint a dörgő ágyuk hatalma. Majd vita indult meg a felett, hogy minő nyelven folyhatnak a tárgyalások. Németország, Anglia és Olaszország azt kívánják, hogy az okmányokat angol nyelven fogalmazzák, míg a playdoierek más nyelven tartathók, amennyiben a bíróság beleegyezik. Ve-

nezuela bele akar egyezni abba, hogy a beszédek franczia nyelven mondják. Franciaország azt óhajtja, hogy a bíróság e kérdésben döntsön. Csaila:ozik Spanyolország, mely okmányait spanyol nyelven nyújtotta be, a beszédekben azonban a franczia nyelvvel akar élni. Ez irányban holnap döntenek, valamint Veigh venezuelai képviselő ind.tványa felett, mely szerint ő beszédébe azonnal bele akart kezdeni, a mi ellen Anglia tiltakozik.

Szociáldemokraták egymás ellen.

München, október 2. A szociáldemokraták tegnap este zajos gyűlést tartottak, amelyen tiltakoztak Bebel és a drezdai kongresszus ellen. A gyűlésen izgatott hangon protestáltak a miatt, hogy a drezdai kongresszus nem a proletárok ügyét védte, hanem a pártvezérek kicsinyes torzsalkodásait vitte a nagyvilág elé amelllett a kongresszus a müncheni testvérszövetkezet hivat an bírójául toltta fel magát.

A város jövedelmeinek szaporítása

(A kiküldött bizottság eszméi.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 2

Azon a közgyűlésen, melyen a jövő évi költségelőirányzatot tárgyalják, a város jövedelmeinek szaporítása ügyében kiküldött bizottság jelentést fog tenni. A bizottság, melynek Varjassy Lajos gazdasági tanácsnok az elnöke, ma ülésezett s részt vette benne: Sarlot Domokos főkapitány, Lócs Rezső adóügyi tanácsnok, Deutsch Bernát, Glück Károly, Edvi-Ilés László, Kohn S. N., Zikó János. A jövedelmi források több fajtája került az ülés folyamán tárgyalásra.

A kiviteli vámokra vonatkozólag a bizottság javaslatba hozza, hogy a tanács a magy. kir. államvasutaktól és az arad-csanádi egyesült vasutaktól szerezzen be a fuvarlevelek alapján kimutatást, hogy mennyi élő és leölt baromfi, tojás, vaj, gyümölcs és főzelék kerül a behozatalra. Egyben szűkebb körű bizottságot küldtek ki, melynek feladata, hogy a kimutatások beérkezte után javaslatot tegyen. A bizottság tagjai: Lócs Rezső elnöklele alatt, Deutsch Bernát, Glück Károly, Edvi-Ilés László, Kohn S. N.

Arra való tekintettel, hogy a makóiak kisebb mennyiségben szállítják az utóbbi időben

Indiai történet.

Irta: Blitchoer Edward.

I.

Művészi faragásu arany trónusán, testét előre hajtvá, fejét a kezére támasztva, merev tekintettel és összeráncolt homlokkal — így ült és várt Thollas, a király.

Hiába jött el kedvenc költője, Ichmar, hogy felolvassa neki legérdekesebb történiát, amelyek pedig máskor ébren tartották; még amikor legfáradtabb volt is; kedvenc asszonyai, a szépek között a legszépésesebbek, hiába próbálták hízkelkedésökkel egy kis gyöngédségre bírni; hiába fáradoztak a legkönnyebb lábú táncosnők, hogy észbontó táncukkal magokra vonják a tekintetet; az első szóra, az első mosolyra, a gitár első hangjára, egyetlen mozdulattal elűzte őket a király. És előrehajolt testtel, fejét a kezére támasztva, merev szemmel, összeráncolt homlokkal, Thollas király magára maradt a tágas trónteremben és — várt —

Hirtelen zaj támadt a palota mély csendjében. A márványköveken nehéz léptek hallatszottak. A király összerézzenet és felegyenesedett. Egy katona jött be; Thollas eléje rontott s szolt:

— Nos?

A harcosnak lehanyatlott a két karja, a fejét lehajította s csak annyit szolt:

— Legyőztünk!

— Hazudsz, kutya! ordított Thollas; hőseimet nem verheték meg ezek a lázadók.

— Pedig igaz, amit mondtam.

— Hazudsz, rabszolga; büntetésből kitéptem a nyelvedet.

A hirnők ércszinü arcának egyetlen izma sem rándult meg; csak újra ismételte:

— Igazat mondtam!

Thollas megingott a szégyen sulya alatt és lerogyott a trónja lépcsőjére; sirt a vereség miatt érzett fájdalomában és rémület fogta el arra a gondolatra, hogy megfoszthatnák trónjától.

Igy jajveszékelt reggelig. De amikor a nap felkelt, szinleges nyugalmat erőltetett. Eljöttek a legfőbb papjai, mert aggódva a vész-hir miatt, tanácsosal akartak szolgálni neki. Hármán voltak, az isteni háromságot képviseltek; Brahmát, a teremtőt; Wischnut, a fenartót; Sivat, a rombolót. Ünnepelesen és méltóságteljesen ültek a magas rézszámolyokra, szemben a trónnal. Hosszu, fehér köntösük, a mely lehullt a földig, félelmesen nagyoknak mutatta őket.

Veüs a bölcs, a legidősebb és Brahma szolgája szólalt meg elsőnek:

— Királyok királya, legnagyobb a nagyok közt, minden intésünknek ellenére elmulasztot-

tad a szent szolgálatot, az istenek elfordulnak tőled.

— Papok, felelt Thollas, a rémület tanyázik bennem; mit tegyek, hogy az istenek megint kegyesek legyenek hozzám?

— A szent hárcmlábak piros és zöld léngjából kiolvastuk az Istenek akaratát. Azt kívánják, hogy megbánással és megalázkodva új áldozatokat mutass be a templomok előtt.

Thollas megrémült mozdulatot tett.

— Vért! Mindig csak vért! Az istenek már annyi vért kaptak, hogy akár megittasulhattak tőle!

— Király, ne káromolj; az istenek azt akarják, hogy tiszteletben tartsák őket!

— E hosszú és fájdalommal teli éjszaka sötétjében magamba tekintettem s a figyelmeimet nem vonta el semmi más. Rémülettel töltött el az, amit itt benn láttam. Hosszu menetben elvonultak mindama lények, akiket, csak hogy a kedvetek szerint cselekedjem, feláldoztam. Ellenségek, rabszolgák, gyermekek s asszonyok! Voltak köztök ártatlan szüzek is, akik jövőd anyjává lehettek volna a haza fiainak; életök virágjában lévő fiatal emberek, akik e pillanatban a haza védelmezői lehetnének. Ekkor bevonult lelkembe a kétely s a félelem; s hirtelen egy hangot hallottam, amely így szolt:

— Minden áldozatod csak bosszuságra van az isteneknek. Nincs hozzá jogod, hogy élettél, e csudás misztériummal áldozzál nekik, amely

a zöldséget Aradra s így a zöldség ára megdrágult, a bizottság felhívja a tanácsot, hogy az aradi zöldségtermelés fokozását segítse elő. Irjon át Makó városához és tudassa, hogy zöldségtermelésre hajlandó Arad földet bérbe adni.

Az utcai szemét, mint trágya értékesítése is szóba került. A trágya, a vízlevezető csatornákból kikerülő iszap és házi szemét miként való értékesítése ügyében albizottságot küldtek ki, melynek Varjassy Lajos elnöklete alatt tagjai: Fényes Dezső, Nesnera Aladár, Kilenyi János és Zikó János.

A külföldi ásványvizek és azon beljöldi ásványvizek, melyek nem tekinthetők gyógyvizeknek, szintén foglalkoztatták a bizottságot, mint adóra alkalmas luxus-cikkek. Az ügy tanulmányozására és javaslattételre kiküldték a Lőcs Rezső elnöklete alatt álló, említett bizottságot.

A városi zálogház és tűzbiztosítás már egyszer napirendre került ügyének újra felvételére felhívják a tanácsot.

Elfogadta a bizottság Varjassy Lajos indítványát, hogy a helypénzesabályzat nem arányos tételeinek felemelésére nézve engedély kéresek a belügyminisztertől és ugyanazon díjszabályzatnak azon kedvezménye, hogy a nem a városban lakó földbérletk földiek művelésére használt fogatok után vámentességet élvezzenek, töröltessek.

Az orosz cár látogatása.

(A műrztégi megbeszélések.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 2.

Holnap véget érnek a műrztégi vadászatok, s azzal együtt a megbeszélések, amelyek Miklós cár és királyunk, továbbá külügyminiszterek, Goluchovszky és Lamsdorff gróf között folytak. E nagyjelentőségű diplomáciai tárgyalások okai, amint újabban jelentik, nem csupán a balkánkérdés bonyodalmaiban keresendők, hanem az bizonyos feszültséget van hivatva eloszlatni, amely a német és orosz udvar között a legutóbbi időben támadt.

A mai nap eseményeiről Mürztégből a következőket táviratozzák.

Ma reggel a két uralkodó vadászatra indult, amelyről csak délután tértek vissza.

A neuberg-mürzzuschlagi uton az őrszol-

gálatot ismeretlen ok miatt megszigorították. A kétszáz csendőrt az éjjel még ötvennel szaporították, úgy, hogy most kétszázötven csendőr őrködik a vonalon.

A Karlsruhen körül ma éjjel megtartott vadászatra a kerületi kapitány különös biztonsági intézkedéseket fogantatosított.

Goluchovszky gróf külügyminiszter nem vett része a mai vadászaton, hanem Lamsdorff gróf orosz külügyminiszterrel tanácskozott. Délben igen érdekes jelenet volt a két miniszter között. Amikor Goluchovszky Lamsdorff grótot fölkereste lakásán, s a szolgák kinyitották az erkélyre nyíló szárnyas ajtókat, mind a ketten kiléptek az erkélyre. Ott egy kis asztalkához ültek, s az orosz külügyminiszter aktacsomójából néhányat felolvasott Goluchovszkynak. Goluchovszky ismétellen felbeszakította Lamsdorff felolvasását, amire ez ceruzát vett elő és aktáján szorgalmasan jegyeztetett. Időnkint a miniszterek oly hangosan és élénken vitatkoztak, hogy szavuk lehallatszott az utcára.

A mai vadászatról visszatérőben föltűnt, hogy a mi királyunk épp oly friss és vidám volt, mint reggel, a mikor a vadászatra indultak, a cár azonban láthatóan fáradtan és halvány arccal ült a kocsiban.

A cár és királyunk találkozása alkalmával folytatott megbeszélésnek hír szerint az a célja, hogy bizonyos feszültséget oszlasson el, a mely a cár legutóbbi párisi látogatása óta a pétervári és berlini udvar között támadt. A szerb viszonyok is megbeszélés tárgyát fogják képezni, mert a cárt a mostani szerb állapotok igen nyugtalanítják.

Miklós cár és királyunk holnap délután öt órakor utaznak Bécsbe, a honnét egy negyed óra múlva a cár Darmstadtba utazik: oda vasárnap délelőtt érkezik meg.

Újabb távirat jelenti Mürztégből: A mai vadászat eredménye 67 zerge volt, a melyből Miklós cár és Ferenc József király három három, Ferencz Ferdinánd főherceg izennyolc darabot ejtett el. A magas vadásztársaság háromnegyed négy felé ért haza. Este hat órakor esni kezdett az eső, mindazonáltal a két uralkodó és a főneregek vadászoktök harsonája mellett meglekintették a zsákmányt.

minden emberi akarattól függetlenül nyilvánul. Egyetlen szavaddal gyilkoltathatsz, de hol a szó, amelylyel feltámaszthatnál?

A papok egy pillanatra mély hallgatásba merültek és gyűrűkkel teli ujaikkal végig simították hosszú, fehér szakállukat.

Ekkor Veüs újra felemelkedett. A hangja remegett az izgatottságtól s haragtól s hatalmasan végig dörgött a királyi terem magas boltzata alatt.

— Thollas, te pásztorflu, akit a papok jutattak a trónra, mert csak ők beszélhetnek az istenek nevében, őrizkedjél tőle, hogy magadra haragits bennünket. Minden erőd csupán csak az engedelmisségedben rejlik: azon a napon, melyen ellene szegülni merészkednél a kívánságainknak, szabályainknak és hatalmunknak — megszüntél létezni!

És a másik két pap, aki szintén felemelkedett, mint a visszhang, úgy ismételte:

— Megszüntél létezni!

— Nézd, Thollas, az istenek elfordulnak tőled! Egyik vereség a másikat követi, nem sokára bekövetkezik a menekvés s a teljes bomlás, az ellenség tüzzel fogja elpusztítani a palotát s templomainkat s a mi életünkkel fog adózni az ő ismeretlen isteneiknek... Siess és vezekelj! Fel áldozni egy ifju szűzet, aki önként kínálja fiatal életét.

— Nem, nem, ti tévedtek. Mindazoknak a könyei, akik ártatlanokat siratnak, felszállnak

az istenekhez és a panaszaik erősebbek lesznek a mi imáinknál!

A papok felháborodni készültek; de sokkal komolyabb óra volt ez, semhogy meg ne kísérelték volna a magyarázatokat s ezért így szóltak:

— Vigyázz, Thollas, a számalom a gyöngeség testvére. Ha nem akarsz feláldozni a szűzet, úgy szolgáltsd ki nekünk azokat a nyomorultakat, akik palotád legsötétebb börtönében szenvednek büneikért; a bűnös lelkeknek a tömege feléri talán a fiatal lány szeplőtlen lelkének ajándékát.

Thollas habozott. Jól tudta, hogy a papok hatalmának köszönheti a maga hatalmát; tudta azt is, hogy ők a tulajdonképeni urak; és mert kétyelei támadtak arra nézve, hogy meggyőzheti őket, egyezsége lépott velök.

— Kiszolgáltatam hát nektek áldozatul mindazokat a foglyokat, akik annyira tárgyát képezik az undornak s a megvetésnek, hogy egyetlen szánakozó hang sem esd irgalmat a számukra.

II.

Keleten s nyugaton kihirdették az ítéletet, s a nap fényében összesereglett a tömeg a szentelt téren, amelyen a templomok emelkedtek; lázasan izgatottá tette mindannyiukat az iszonyu vágy, hogy gyönyörködhesse a halál színjátékában. Nemsokára megharsantak a trombiták és mint a szántóföld kalászáj, ame-

Az aradi állomás kibővítése.

(Az új fűtőház és laktanya.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 2.

Az aradi állomás kibővítési munkálatai mind nagyobb méretekben folynak. A közönség maga alig látja jeleit, pedig a munkálatok már annyira előrehaladtak, hogy rövidesen rákerül a sor a felvételi épületre, az indóházra.

Nemrég készültek el az új fűtőházzal, a mely egyik legérdekesebb része az új pályaudvarnak. Ez maga 400,000 koronába került. Az új fűtőház belseje huszonnégy mozdony befogására alkalmas, míg a mostani két fűtőházi épületben csak tizen-öt mozdony volt elhelyezhető. A fűtőház felszerelése és szerelvénye már ide s tova át is költözhetne, ha annak egy nagy akadálya nem lenne. Az új fűtőháznak ugyanis még nincsen víze. Tervezték, hogy egy negyven méter mélységű kutat fognak furni, a melyből huszonnégy óránként ötszáz köbméter vizet fognak szivattyuzni, azonban az aradi vízvezetéki társulat óvást emelt az ellen, azon az alapon, hogy az új fűtőház azon körletbe tartozik, amelyen belül másnak, mint a társulatnak mélyebb kutat furni nincsen joga. Az elsőfokú vízjogi hatóságok a vízvezetéki társulatnak adtak igazat, s a kut furására nem adtak engedélyt. Az ügy döntés végett most a földművelési és kereskedelemügyi miniszteriumban van. Hír szerint, amennyiben a harmadik forum se engedélyezné a kutfurást, a vizet csöveken fogják vezetni a Marosból. Az ügy azonban már közel állhat a megoldáshoz, mivel magának a víz-állomási épületnek építésére kiírták az árlejtést.

Amint ez a kérdés is rendben s az új fűtőház víz-szolgáltatása biztosítva lesz, az átköltözés megtörténik, a régi fűtőházat lebontják, annak helyére vágányokat fektetnek, s ezt követően magának a személypályaudvarnak épülete kerül a sor.

Az új pályaudvarnak egy igen érdekes melléképülete most készült el: a vasuti laktanya, amely az átutazó vasúti mozdonyvezetők és kalauzoknak ad éjjeli szállást. Ez egész modern szellemben, az egészségügyi követelményeknek megfelelően épült. A laktanya ugyanis nem áll közös alvótermekből, hanem minden személynek külön cellája van, összesen huszongy; e mellett van az épületben ruhatár, für-

lyeken végig seper a vihar szele, úgy hajolt meg a trombita szavára a sok ember feje: megjelent a király, arany korona, bíbor köntös nélkül, a harcosok egyszerű ruhájában, halvány arccal, izgatott lényvel.

A három templom hatalmas kapui mint egy intésre megnyíltak és a papok, Brahma, Wisnu és Siva hűséges szolgái, hosszú fehér köntösükben, lassan s fejedelmi módon haladtak lefelé a hosszú oszlopcsarnokon; őket követték a templomszolgák, akiknek éleszteniök kellett a szent tüzet.

Egy rabszolga megütötte a gongot s megjelent az első eli élt. Proxednek hívtak. Az arca féltelmes s a homloka beesett volt. Viszálkodásban állt a szomszédjával, és amikor az ellenségénél mély álomba merült minden, felgyújtotta a házát és önkézevel lökte vissza a tűzbe amannak a feleségét, gyermekeit. Gaztette boszúálló kegyetlen szívre vallott, s a nép, mely ismerte bűnét, a katonaság láncsora mögül ordította:

— Halált, halált reá!

De a tömeg ordításának s ellentmondásának dacára, egy öreg asszony mégis keresztül tört a katonaság során, a király lába elé borult; csak az erős akarata tartotta fenn, mert oly gyorsan futott, hogy a szívet majd megrepesztette az erős dobogás és oly messziről jött, hogy a lábát véresre törte az út köve.

— Kegyelem, szólj alig érthetően, irgalmazz a fiamnak... Nem ő, én vagyok a bű-

dőszoba, stb. A laktanyának berendezését legközelebb megkezdik.

Maga a személy pályaudvar, amint ismeretes, igen egyszerű épület lesz, mivel Láng Lajos kereskedelmi miniszter a díszítéseket, cifraságokat az építkezés költségeinek redukálása céljából törölte.

Morár Valért kigolyózták.

(Megtorlás a magyargyalázásért.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 2.

Mindenütt nagy felháborodást keltett Morár Valér dr. radnai ügyvéd és néhány román társainak esete, akik, a mint megirtuk, Mária-Radnán a Faller-féle vendéglőben ocsmány módon meggyalázták, megköpdösték Kossuth Lajosnak, az aradi vértanúnak és Árpád vezérnek a falon függő képeit s a meggyalázott ereklyéket a magyargyűlölők további vandalizmusátó egy pincér csak úgy tudta megszabadítani, hogy a képeket kivitte abból a szobából, a melyben az oláh társaság tanyát ütött.

Morár Valér dr. egyidejűleg ezen közleményünkkel küldött be hozzánk egy mosakodás-félt, melyben a tények egy részét kiforgatni igyekszik, másrészt meg egyszerűen le is tagadja. Az a kijelentése pedig, melynek megvalósítására talán ő maga gondol legkevésbé komolyan, hogy t. i. bünyenítő feljelentést tesz a közlemény szerzője ellen, csak arra való volt, hogy valószínűvé tegye a nyilatkozatában összehordott képtelenségeket.

A mai napon különben kezdetét vette az illő megtorlás. A radnai kaszinó egy tagjának írásban beadott indítványára a kaszinó választmánya ma délután 2 órakor tartott ülésén Morár Valér dr.-t egyhangulag kigolyózták a tagok sorából.

A kizárási indítvány megokolása csak annyiból állt, hogy az indítványozó tag szárazon és tárgyilagosan előadta a lapunkban már ismertett tényállást.

Hogy különben mennyire hiábavaló volt Morár dr. tegnapi mosakodása, mutatja az alábbi nyilatkozat, melyet az eset szemtanúi állítottak ki:

Nyilatkozat.

Alólirottak kinyilatkoztattuk, s nevünk aláírásával ellátva megerősítjük, hogy szem- és fültanúi voltunk azon jelenetnek, mikor

Morár Valér dr. szeptember hó 27-én, este a Faller-féle vendéglőben mulatva az aradi 13 vértanú nagy képét leköpte, s társai is hozzá hasonlóan ugyanazt tették, ugyancsak akkor hallottuk azt, hogy a magyarokat becsmérelte, gyalázták. A képeket később onnan eltávolította, mert ott egyáltalán nem tűrhette és a pincér által való eltávolítás közben azt ismételtelen leköpte.

Radna, 1903. október hó 2-án.

Előttünk, mint tanúk előtt:

Mike Béla, s. k. Heel Ignác, s. k.
lippai lakos.

Huber János, s. k. Achim János, s. k.

Azt hisszük, hogy ilyen körülmények között kárba vesztett fáradság volt mindaz, amit Morár dr. a maga szerecsenmosása érdekében elkövetett.

A radnai kaszinót csak elismerés illeti, hogy a megsértett kegyeletnek ily elégtételt szertett. Most az aradi ügyvédi kamara elnökségén van a sor, hogy ebben az ügyben sürgősen hívja össze a kamara választmányát, hogy az adjon leckét Morárnak, a magyar ügyvédnek és a magyar polgárnak a hazafiságból.

Ujabb vihar előtt.

A szabadelvű párt értekezlete.

(Apponyi és a szabadelvű program. — A pártok kivüliek szervezkedése.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 2

A képviselőház holnap ismét ülést fog tartani, kormány nélkül, de viharokkal. A kormány ugyanis el van határozva, hogy a holnapi ülésen nem vesz részt. A függetlenségi párt ezt természetesen szó nélkül nem fogja hagyni. A szabadelvű párt pedig ragaszkodik azon álláspontjához, hogy kabinetválság ideje alatt ülést tartani nem lehet. A pártok kivüliek ellenzéki képviselők ma délelőtti értekezletükön szervezkednek a holnapi ülésre; mindezekből előre érzik a puskaporát a holnapi heves csatának.

Maga a válság ma holt ponton maradt, s így lesz holnap is, miután az orosz cár elutazásáig a király nem foglalkozhatik a válság lebonyolításával. Khuen-Héderváry holnap este megy Bécsbe, s vasárnap délelőtt jelentkezik audienciára a királynál,

hogy mások lemondását a korona elé terjessze. Természetesen, ez alkalommal fog Khuennek utódjára nézve előterjesztés történni. Hogy ki lesz az, ma arra nézve százféleképp kombináltak. Hódossy Imre neve került legújabbán forgalomba, annak révén, hogy Khuen-Héderváry ma hosszabb látogatást tett nála.

A mai eseményekről a következő táviratokat vesszük:

A képviselőház holnapi ülése.

A képviselőházban ma délelőtt érdekes értekezlet volt, a melyet a Kossuth párton kívül álló ellenzékiek tartottak meg. Jelen voltak az értekezleten: Eötvös Károly, Holló Lajos, Lendl Adolf, Kaas Ivor báró, Okolicsányi László, Beöthy Akos gróf, Zichy Jenő, Lovász Márton és Visontai Soma. Ugron Gábor táviratilag mentette ki magát. Az értekezleten szóval a képviselőház holnapi ülését összehívó képviselők voltak jelen. Céljuk az volt, hogy megbeszéljék a holnapi teendőket, valamint azt, hogy miként működhessenek együtt a Kossuth-párttal.

Elhatározták, hogy a holnapi ülésen Holló Lajos és Kaas Ivor báró okolják meg a Ház összehívását. Holló a kiszolgált katonák dolgáról hosszabban szól és a Kossuth-párttal egyetértőleg vagy ő, hogy Tóth János a Kossuth-párt alelnöke határozati javaslatot fog beterjeszteni, a mely szerint a Ház az első érdemleges ülésen tárgyalja a kiszolgált katonák dolgát. Zichy Jenő gróf bejelentette, hogy szintén felszólal holnap a katonai kérdésben.

Ezután a felett tanácskoztak, hogy minő magatartást tanusítsanak, ha a kormány holnap nem lesz jelen a Házban. Ehhez Beöthy Akos és Eötvös Károly beszélnek holnap. Eötvös indítványozni fogja, hogy a parlament ebben a tárgyban intézkedjék.

Lendl Adolf bejelentette, hogy tudomása van arról, hogy a lugosi gör. kath. püspök felszólította körlevélben a gör. kath. lelkészeket, hogy vegyék rá a hadköteleseket az önkéntes jelentkezésre. Lendl holnapra Buziásra összehívta kerülete g. kel. és g. kath. lelkészeit, hogy őket rá-

nős... Tulságos anyai szeretetemben nem értettem a neveléséhez; minden szavát szépen találta a fülem, minden tettét csudáltam; hibáin kacagtam, ahelyett, hogy megbüntettem volna értök... Nem ő a bünyös, én érdemlem meg a büntetést azért, amit ő tett.

A nép zugolódott. De Thollas szeliden lehajolt a szegény agg nőhöz:

— Anyai gyöngédséged megmentette a nyomorultat. Vajha örökké emlékeznék arra, hogy most adtál neki először életet.

Proxed helyébe Atheur került és a tömeg elcsudálkozott. Nagy kék szeme volt, kellemes, szelid vonásokkal és el sem hitte volna senki, hogy valamelyes fáradsággal összekuporgatott pénzösszegért megölte az apját. A tett borzalmat keltő volt és a nép, miután magához tért csudálkozásából, ordított:

— Nincs kegyelem!... Nincs kegyelem!

De előre tört egy asszony; egy asszony a fiatalág teljes nagyságában; a haja aranyos volt, mint a nap sugara, a szája piros volt, mint az érett gyümölcs. S. inte eszt veszítve a büntetés gondolatára, mely kedvesére vár, felsikoltott:

— Királyok királya, kegyelem. Kegyelem! Nem ő a bünyös, de én.

— Asszony, hiszen látták Atheust!

— Igen, igaz! De nem hallották, hogyan fenyegettem mindennap azzal, hogy nem fogom többé szeretni, ha nem kapok tőle értékes öv-

ket, drágaköves ékszereket? Nem hallották, hogyan ismételttem nap-nap mellett: „Az apád gazdag, megfürödni szeretnék aranyaiban!” Atheus egyszerűen csak az én paramcsomnak engedelmességet. Ő csak a kar volt, mely az ütést mérte; én voltam az akarat, a mely ezt a karit kérielhetetlenül vezette.

Es Thollas szólt:

— A szerelem könyörög az életért; hadd éljen megbánásban a büntette miatt, s fájdalomban, amiért téged elvesztett.

Egymást követte így egész sora a gonosztevőknek; s a legaljasabb, a legelvetemültebb is lett egy szánakozó lelket. És míg a nép dühögve, amiért nincs része semmi látványosságban, hangos kiáltozással követelte az áldozatát, újra nyugalom, megelégedés és remény tért a Thollas feldult lelkébe.

Végre behozták az utolsó foglyot is. Újában a nép megrémülve s borzadályival tért ki előle. Pedig nem volt ő sem tolvaj, sem gyújtogató, sem gyilkos. Nagyobb volt a büne, szörnyűsebb: bépköles volt! Az arca félig rohadt volt s rut sebek borították a kezét s a lábát.

A király várt egy pillanatig; de milyen tekintet bírhatta el ezt a borzalmat keltő látványt? Vajjon mely földi lénynek okozna fájdalmat ennek a halála. Ez az ember teljesen elhagyatott volt. Csak nehezen akarta kezének egy mozdulatával kiszolgáltatni az áldozó pap-

nak, amikor ez a nyomoruságos maradványa az emberi lenynek hangosan jajveszékelt kezdett lélelmében; segítségül hívta elhalt szüleit s eltűnt barátait. Ekkor, a hangjára, a sűrű lömögéből egy kutya tört elő — egy piszkos szőrű, nyomoruságos állat s nyaldosni kezdte szánakozva a fájó sebeket. Megtagadva övétől, elátkozva az emberektől, mégis csak megmaradt mellette egy lény a szerencsétlen mellett, a kutya. Es megrendülve, Thollas szólt:

— Kegyelem e bépkölesnek is tehát!

Ugyan e pillanatban őrlt vágatással, iz-zadatan s porosan közeledett egy harcos s csak ott állt meg a fejedelem trónlépcsőjénél:

— Mi hír?

— Győztünk! szólt a harcos.

Thollas a diadal kilátását hallatta:

— Győztünk, kiállott, véglegesen győztünk,

TI papok s népem halljátok szavam! Ime lát-hatjátok, az isteneknek nem kell az élet áldo-zata... Hogy érthetően tudunkra adják aka-ratokat, úgy intézték, hogy egy szánakozó sziv mondja ki az utolsó ítéletet. S most menjetek s ne feledjétek, hogy nincs szerencsétlen, bár-mily nagy legyen is a büne vagy az iszonyat, amelyet kelt, aki teljesen elhagyatott volna. Jó barát mindig akad a közelében, aki hibáira vagy sebeire ráteríti a szelid irgalom jótékony balzsamát.

vegye, hogy hazafias okokból *ne tegyenek eleget fenti felszólításnak.*

Itt említjük meg, hogy *Apponyi* Albert gróf ma családjával együtt beköltözött Eberhardról és állandóan itt marad.

Ezzel kapcsolatban fővárosi tudósítónk a következőket táviratozza:

Számos képviselőnek pártkülönbség nélkül az a véleménye, hogy *a képviselőházat királyi kéziratral néhány hétre el fogják napolni*, hogy mindaddig ne legyen összehívható, a míg a válság elintézve nincsen és a míg az új kormány be nem mutatkozhatik a képviselőháznak.

A holnapi ülésen *a kormány nem fog megjelenni.* Ugy *Khuen-Héderváry* miniszterelnök, mint a többi miniszterek ragaszkodnak azon álláspontjukhoz, hogy a képviselőház ülésén a kabinet ujjaalakításáig nem vesznek részt, dacára, hogy az ellenzék nagyon rekriminál ezen álláspont ellen.

A szabadelvű párt elnöksége azon felhívást intézte a párttagokhoz, hogy a holnapi ülésen teljes számban jelenjenek meg. Ugyanilyen felhívás bocsátott ki a függetlenségi párt elnöksége is a saját párttagjaihoz. Ilyenformán holnapra *viharos ülés várható.*

Wekerle, Széll, Héderváry.

A kombinációkról, a melyek ma a jövő emberének személyét illetőleg forgalomba kerültek, a *M. E.* ezeket írja:

Sokat kolportáltak a mai délelőtti folyamán *Wekerle* Sándor jelöltségét és különösen azt, hogy ő Felső „leküzdve személyes ellenszenvét *Wekerle* és *Apponyi* iránt”, mégis *Wekerle* Sándort bizná meg a kabinetalakítással. Erre a föltevésre kiinduló pontul szolgált *Wekerle* nek a mai lapokban megjelent nyilatkozata, amelyben megcáfolja egy lapnak azon hírét, mintha ő a honvédségből akarná az önálló magyar hadsereget fejleszteni. Beavatottabbak azonban azt állítják, hogy ez a kombináció képtelenség és *Wekerle* csak álláspontjának tisztázása miatt volt kénytelen nyilatkozni. Egyes politikai körökben pedig *Széll* Kálmán neve van megint előtérben, de *Széll* Kálmán néhány-szor kijelentette már, hogy nem vállal megbízatást.

Mindez azonban csupa merő kombináció. A kuriózum miatt, hogy teljesen hü képét adjuk a kombinációknak, ideiktatjuk azt is, hogy ma *Khuen-Héderváry* nevét is újra forgalomba hozták, mondván, hogy megint vissza fog térni. Ez azonban már a nagyobb képtelenségek közé tartozik.

Minden körülmények közt bevárando, hogy a király kit fog audienciára hívni Bécsbe.

A szabadelvű program előkészítése.

A *Magyarország* írja: A szabadelvű párt programszerkesztő bizottsága jelentősen előrehaladt a maga tevékenységével. Bár az említett bizottság tagjai szigorú titkot fogadtak, a *M—g* több javaslatot közöl, a melyek a bizottság előtt fekszenek és döntésre várnak.

Az *ó-liberálisok* nézete az, hogy a *vezényleti nyelvet* a hozandó határozat ne említse meg, csupán az 1867. évi XII. törvénycikk 11. szakaszának hangsúlyozott említésével akarják jogunkat a hadsereg nyelvére nézve fenntartani, de úgy, hogy a *felsőjogok tiszteletben tartása igen nyomtatékosan jusson kifejezésre.* A többi katonai kérdésre nézve *Tisza* István gróf,

Hieronymi Károly és *Münnich* Aurél nem akarnak tovább menni azoknál az engedményeknél, a melyeket mint a *király programját* publikáltak a lapok.

Ezen programnak a volt nemzeti párt álláspontjához való átmenetet tárgyalja több javaslat.

Az egyik *Smialovszky* Valér javaslata. Ennek az a célja, hogy a szabadelvű párt hozandó határozatát oly közjogi bevezetés előzze meg, a mely mintegy *statuálja a magyar államiség alapelveit.*

Gorové László két indítványt tett. Ezek egyike a szabadelvű pártnak ajánl elfogadásra párthatározatot, a másik a párt által az országgyűlésnek beterjesztendő határozati javaslat szövegét tartalmazza.

Sándor József képviselő a bizottsághoz *történelmi jellegű dolgozatot* nyújtott be, a mely a nemzeti és felségjogok eredete és fejlődését ismerteti, de határozott indítványt nem tesz.

Apponyiék álláspontja, a melyet *Apponyi* a bizottságban igen erélyesen képvisel, abban a beszédben van körvonalozva, a melyet *Apponyi* a képviselőház július 22-iki ülésén, az ujoncjavaslatok és a nemzeti engedmények ügyében tartott. A katonai reformok közül különösen a *magyar tisztek gyors és gyökeres áthelyezését, a magyar katonai oktatás intenzív fejlesztését és a katonai büntető-errendtartás magyar nyelvét* sürgetik.

Dacára a szétágazó véleményeknek, valószínű, hogy az ujonnan kinevezendő kormány már *kész javaslatot* fog maga előtt találni, a melyhez vagy hozzájárul, vagy a maga felelőssége tudatában arról véleményt fog mondani.

Apponyi aranyhidja.

A párt kilences bizottsága ma is ülésezett. A kiszivárgott hírek szerint a bizottság tagjai nem tudnak megegyezni, főként a miatt, mert *Apponyi* Albert gróf ragaszkodik ahhoz, hogy a magyar szolgálati és vezényleti nyelvet elvben elismerjék.

Ezen differenciák miatt ma is erősen beszéltek, hogy *Apponyi* *ki fog lépni a szabadelvű pártból és lemond a képviselőház elnöki tisztéről.* Ez a hír azonban *nem valószínű.* Azt hiszik, hogy *Apponyinak* *utat engednek a visszavonuláshoz* és *Apponyi* ezt az aranyhidat kész örömmel fogja felhasználni. Ha a kilences bizottság többsége nem fogadja el *Apponyi* álláspontját, a mi valószínű, akkor bele fognak nyugodni, hogy *Apponyi* a maga javaslatát *különvélemény formájában* hozza a párt elé, *alávetve magát a párt határozatának.* Ezzel *Apponyi* követné az ő régi rendszerét; aláveti magát a pártfegyelemnek, de lefelé igyekezik az elvek hangoztatásával a népszerűségét megmenteni.

A kilences bizottság ülései még néhány napig eltartanak. Reménylik, hogy keddre őfelsége már eldönti a designálandó miniszterelnök személyének kérdését. A kilences bizottság addig akarja halasztani a határozathozatalt, hogy majdan az ujonnan kinevezendő miniszterelnökkel egyetértőleg határozza el a szabadelvű párt programját.

Határozatképtelen ülés.

A képviselőház kérvényi bizottsága ma délelőtti 10 órára kitűzött ülését, a melyen *Khuen-Héderváry* Károly gróf miniszterelnök is megjelent, f. hó 6-ára, keddre, délelőtti 11 órára ha-

lasztotta el a bizottsági tagok kellő számban való meg nem jelenése miatt.

Az ülésen megjelent *Kolossváry* Dezső honvédelmi miniszter és a bizottságnak több szabadelvű párti tagjai; az *ellenzéki* bizottsági tagok nagyobb részt hiányoztak, mivel a legtöbben a vidékre utaztak.

Az ülésen *Khuen Héderváry* azt az előterjesztést akarta tenni, hogy a válság ideje alatt, az új kabinet megalakulásáig a *bizottságok se tartanak ülést.* Miután azonban erre ma alkalma nem volt, az előterjesztést kedden fogja megtenni s így a bizottság akkor se fog érdemleges tárgyalásokba bocsátkozni.

A szabadelvű párt konferenciája.

A szabadelvű párt ma este újabb konferenciát tartott, amely azonban nem hozott semmiféle meglepetést. Célja az volt, hogy a párt a képviselőház holnapi összehívása ellen állást foglaljon. Ezt a célt hamar el is érte, mert az ülés mindössze *tíz percig tartott.* A párthatározatként kimondotta, hogy azt a határozatot, mely szerint a képviselőház az új kormány megalakulásáig nem tart ülést, *most is fenntartja.*

A párt megbizta *Nagy* Ferenc dr.-t, hogy ezt a határozatot valamelyes formában hozza holnap a képviselőház tudtára.

Mikor *Nagy* Ferenc fölvetette a kérdést, hogy javaslatának indokolásába fölveheti-e *egyéni nézetet* a három éves katonák visszatartására nézve, a mely ügyet az ellenzék okvetlenül a napirendre fogja hozni, a párt tagjai erre *egyhangúlag nemmel válaszoltak.*

A liberális párt szónoka tehát a holnapi ülésen a lehető legrövidebben fogja a határozati javaslatát előterjeszteni. Egyébiránt a szabadelvűpárt a függetlenségi párt holnapi támadásaira *nem akar reagálni.* Az egész párt egyetért abban, miszerint *el kell ítélni* azt a törekvést, hogy a kabinetválság tartama alatt a képviselőház üléseket tartson.

Igen érdekes mozzanata volt az értekezletnek, hogy a pártelnök jobbján levő hely, a hol különben a *miniszterelnök szokott ülni, üres maradt.* *Khuen-Héderváry* délelőtti megjelent a kérvényi bizottságban, azzal a szándékkal, hogy ott nyilatkozatot adjon le oly irányban: miután a kormány a válság ideje alatt a tárgyalásokban nem vehet részt, a bizottság az új kormány megalakításáig halassza el üléseit. Azonban e nyilatkozatra nem volt alkalma, mert a bizottság az ellenzéki tagok meg nem jelenése folytán határozatképtelen maradt, és az ülést keddre halasztották. Ezenkívül *Khuen-Héderváry* nem vett részt a mai eseményekben.

A szabadelvű pártban a kormányalakítási megbízásra nézve a kombinációk ma főleg két irányban terjedtek. Sokan *Széll* Kálmánt emlegetik, a kit már Bécsből is erősen jelölgetnek, s azt jelentik, hogy a király őhozzá fog fordulni, hogy a zavaros helyzetet kezébe vegye. De emlegetik *Hódossy* Imrét, a kit a volt nemzeti párt tagjain kívül, a régi szabadelvű pártiak közül is sokan szeretnek. Ezt a kombinációt ma erősítette az, hogy *Khuen-Héderváry* ma *hosszabb látogatást* tett *Hódossynál.*

A miniszterelnök *holnap este meg* Bécsbe, s vasárnap jelentkezik kihallgatásra a királynál.

Pártonkivüliek szervezkedése.

A pártonkivüli ellenzéki képviselők ma értekezletet tartottak, melyen elhatározták, hogy *klubhelyiséget* bérelnek ki, a melyben összejönnek tanácskozni. Ezek jobbára azon képviselők, a kik a szabad-*elvű* pártból kiléptek, továbbá az Ugronpárt tagjai, valamint Visontai, a kiknek akciója ma délelőtt a képviselőházban tartott értekezleten kezdődött meg. Az így tömörült pártonkivüliek, a kik a most folyó válság tárgyára nézve mindenben a Kossuth-pártot követik, mindenesetre emelni fogják a jövődő kabinettel szemben az ellenzéknek súlyát.

A schönbrunni reggeli.

A *Wr. Allg. Ztg.*-nak a következőket sűrűgönyzik *Budapestről*:

Itteni jól értesült körökben a legnagyobb határozottsággal azt beszélik, hogy gróf *Khuen-Héderváry* elmaradása a schönbrunni reggeliről az irányadó köröket *nyugodtan kellemtelenül érintette*. Egy udvari méltóság erre állítólag a következő megjegyzést tette:

— *Most már a magyar miniszterelnök is obstruál!*

Udvari körökben általában azt beszélik, hogy gróf *Khuen* lemondásának távirat útján történt bejelentése nagyon rossz benyomást szült. *Khuen*nek a bécsi körök véleménye szerint a Körber beszédére vonatkozó nyilatkozatot hosszú időre el kellett volna halasztania, mely esetben bukása elkerülhető lett volna. Most tisztára úgy tűnik föl a dolog, hogy szándékosan bukott meg, amit tőle irányadó bécsi körökben nagyon rossz néven vesznek, főképen azért, mert elmaradása a schönbrunni reggeliről a *cár előtt a magyarországi viszonyok súlyosságát nyilvánvalóvá tette*.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.**A színház műsora:**

Szombat: *Drótostót*, operette. (Páratlan bérlet.)
Vasárnap: *Délután: Peleskei notárius*, bohózat. *Está: Model*, operette. (Páros bérlet.)

* A színház új tagjainak bemutatkozása. Szombaton és hétfőn az aradi színház két új tagjával fog megismerni a közönség. *Bónis Sándor* énekes bonviván a *Drótostótban* lép fel *B. Szabó* szerepében, *Aranyossy Janka* pedig a „*Titok*” hét:ői premierjén játszza a fő női szerepet. Mindkettőjük bemutatkozása elé élénk várakozással és nagy érdeklődéssel tekint a közönség.

* *(f.) Zilahy Gyula*. *Pierre Weber* szellemes francia vígjátéka, a „*Titok*”-nak hét:ői premierje alkalmából a színlapon egy teljesen új név is fog szerepelni, ifjabb *Zilahy Gyuláé*, a színgazdátó kis fiáé, akinek bemutatón meglehetősen terjedelmes, a megszokott gyermekszerepeknel sokkal nagyobb igényű szerepet fog eljátszani. A próbálkozás mindenesetre érdekes lesz.

* A *Zenélő Magyarország* idei X. évfolyam 10-dik füzeté jelent meg s a következő érdekes és divatos zeneműjondságokat hozza előfizetőinek: I. *Korányi József* „Egy nagy tölgyfa árnyékában” magyar dalt. II. *Kárpáti Sándor* „Tavaszi hangulat” „Frühlingstimmung” jellemképét. III. *Schumann Róbert* „Nem értem, lehet-e hinni” műdalt. IV. *Pavlovsky M. I.* „Valurie Senei”, Valce Romine” keringőt. A legkedveltebb zongora zeneműjondságokat hozza a minden zenekedvelőnek kiváló fontosságú zeneműfolyóirat, úgy, hogy előfizetői az érdekesebb zeneműjondságokat, a mi az év leforgása alatt megjelenik, havonta kétszer, mindenkor 12 oldal tartalmán kapják. Előfizetheti a most e számmal meginduló IV. évfolyadra, valamint az előző évfolyadokra is Budapest VIII., József körút 23—23. a „Zenélő Magyarország” Klökner Ede zeneműkereskedésében. Előfizetési ár egész évre 24 füzetre 12 korona, félévre 12 füzetre 6, negyedévre 3 korona.

Formanek nem verekszik.

(Az elmaradt párbaj.)

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Arad, október 2.

Nagy érdeklődéssel várta mindenki annak a párbajnak a kimenetelét, melyet ma kellett volna megvívniok egymással *Formanek Kázmér* przemysli főhadnagynak és *Zolnay Viktor* lovag pápai vívómesternek. Az affér előzményei ismeretesek. *Formanek* főhadnagy egy gyakorlat közben a maga százada előtt elmagyarázta a hadiparancsot és ezen magyarázat közben becsmérő hangon beszélt a magyarokról. E fölött való fölháborodásában *Zolnay* lovag sértő nyilatkozatot tett közzé *Formanek* főhadnagy címére.

A megsértett főhadnagy tegnap Budapestre érkezett *Schneider Ferenc* századosal és *Kuun Károly* főhadnaggyal, akiket segédekül kért fel, hogy *Zolnay*tól elégtételt szerezzenek. A főhadnagy segédei hosszas tárgyalásokat folytattak *Barta Ferenc dr.* és *Lengyel Zoltán dr.* országgyűlési képviselőkkel, akik *Zolnay* megbízottjai voltak. Végre megállapodtak a feltételekben, melyek a következők voltak: kardpárbaj, végkimerülésig, bandázs nélkül.

Ma kellett volna megtörténnie a párbajnak, de ez nem történt meg. Hogy mért, az alábbi távirati tudósítás mondja el.

A párbajra kitűzött határidő utolsó pillanataiban megjelentek a párbaj színhelyén *Formanek* főhadnagy segédei, de felük, *Formanek* főhadnagy nélkül. A segédek felmutatták a przemysli ezredparancsnokság sürgős táviratát, melyben a parancsnokság megtiltja *Formanek*nek: a párbajt, mert *Zolnay* állítólag nem tiszta előéletű. Az ezredparancsnokság egyszers mind tudatja, hogy *sejorru elövizsgálatot rendelt el*.

A főhadnagy segédei az ügyet fel akarták függeszteni, de *Zolnay* segédei nem egyeztek bele, az ügyet befejezettnek nyilvánították és a következő jegyzőkönyvet vették föl.

Jegyzőkönyv,

Budapest, 1903. évi október 2-án.

Felvétellett *Fodor Károly* ur vívótermében délután egy óra harminc perckor.

Megjelentek mindkét fél segédei és *Zolnay Viktor* lovag részéről *Farkas Ignác dr.* egyetemi taná segéd és *Zolnay Viktor*, azon célból, hogy fegyveres elégtétellel a fenforgó ügyet elintézzék.

Közvetlen a párbaj előtt kijelentették *Formanek* főhadnagy ur segédei, hogy távirati uton az ezredparancsnokság részéről érkezett utasítás folytán *egyelőre minden lépések beszüntetendők* további információk beszerzése céljából. Ennek alapján kijelentik a főhadnagy ur megbízottai, hogy az ügy elintézése egyelőre elhalasztandó.

Barta Ferenc dr. és *Lengyel Zoltán dr.*, mint *Zolnay* lovag meghatalmazottjai kijelentik, hogy a fegyveres elégtételadás minden feltétele kölcsönösen a legrészletesebben megállapított. A meghatározott helyen és időben *Zolnay* lovag meg is jelent, hogy *Formanek* főhadnagynak fegyveres elégtételt adjon. *Formanek* főhadnagy ur segédeinek utasítására nem jelent meg, ennél fogva *Zolnay* lovag meghatalmazottjai kijelentik, hogy *semmiféle halasztásba bele nem egyeznek, és az ügyet felük részéről befejezettnek tekintik*.

Formanek főhadnagy meghatalmazottjai kijelentik, hogy az ügyet a maguk részéről *befejezettnek nem tekintik* és csak elhalasztot-

ták. Együttal indítványozták, hogy az ügy elintézése *becsületbírószágra bízassék*.

Zolnay ur meghatalmazottjai erre vonatkozólag kijelentik, hogy az ügyet befejezettnek tekintvén, az indítványt *nem fogadják el*.

Barta Ferenc dr., *Schneider Ferenc*,
Lengyel Zoltán dr., kapitány,
mint *Zolnay Viktor* lovag *Kuun Károly*
megbízottjai, főhadnagy,
mint *Formanek Kázmér*
főhadnagy megbízottjai.
Pichler Győző,
tolmács.

A fegyveres elintézés megagadásának okára nézve azt beszélik, hogy *Zolnay*nak állítólag *Arlow* lovag budapesti vívómesterrel, közös hadseregbeli kapitánnyal van elintézetlen ügye.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi korcsolyázó egyesület f. évi október hó 3-án, szombat d. e. fél 12 órakor a *Kaszinó* egyesület helyiségében (*Salacz*-utca, *Harold*-ház, I. emelet) választmányi gyűlést tart.

(*) *Aradi székely otthon* elnöksége ez uton értesíti tagjait, miszerint az aradi gyásznapi évfordulójának délelőttjén az Aradváros polgársága által rendezendő ünnepélyen, s az új rom. katolikus templomban tartandó isteni tiszteleten testületileg fog részt venni, mivégoöl az otthon valamennyi tagját a mulhatlan megjelenésre kéri. Gyülekezés reggel 8 órakor az otthon rendez helyiségében.

(*) A Névtelen jótékonycélu asztaltársaság szombaton este nyolc órakor rendez havi gyűlést tartja a *Magyar király*-féle *Porczán Lajos* vendéglőjében, melyre a tagokat minél számosabb megjelenésre kéri az elnökség.

Szerkesztőség, ahol verbuválnak.

(Az aradi oláh lap specialitása.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, október 2.

Toboroznak a románok katonát a császárnak; toboroznak a *Hosszu Vazul* püspök papjai a szószékről, toboroznak a tanítók az utcán és végül, toboroznak a szerkesztőségben is.

Ez az utóbbi nevezetesség *Aradon* van. És be kell ismerni, hogy ilyen specialitása nincs a világsajtó egy lapjának se. A *Fronde*, a melynek redakciójában csupa hölgy ül, a *Figaro*, a mely állandó kiállítást rendez olvasói számára, amerikai lapok, a melyek az előfizetők számára körutazási irodát tartanak fenn: mind ismerjek be kicsiny voltukat az aradi *Tribuna Poporului* előtt. Mert a *Tribuna Poporului*nál — verbuválnak. „Csapj föl, frátje, adj kezet: állj be katonának!”

Maga a *Tribuna Poporului* írja meg ezt ilyen cím alatt „*A császári lobogó alatt*.” Megírja, hogy annak a fő hívásnak, a melyet ők intéztek a román ifjakhoz, hogy minél nagyobb számmal jelentkezzenek önkéntes bevonulásra, fogantja lett. A temesmegyei *Kövesd* községből hat ifju, névszerint *Zsuvángya Tódor*, *Milinku János*, *Zsebetyán Mihály*, *János Mózes*, *Tesán Vazul* és *Radivoj Vince*, jelentek meg a szerkesztőségben és tudatták, hogy önként be-*rukkolnak*. A *Tribuna Poporului* szerkesztősége természetesen nagy örömmel fogadta őket, ki-nevezte őket a román nemzet diszeinek, virágainak és küldte őket „a császári zászló alá”: az aradi hadkiegészítő parancsnoksághoz.

Hat ujonc: nem is csekélység. A régi jó időkben a verbunkos már szép pénzt kapott hat „fejért”. Ma fájdalom, az ilyen tevékenységet anyagilag nem honorálják; legfőjebb a hadügyminiszter küld Ehrendiplomát a *Poporului*nak, „az önkéntes ujoncozás körül szerzett érdemeiért”.

Mindez természetesen azon nagyfontosságú

és az aradi oláhok előtt különös gondal szolgált cél érdekében történik, hogy a magyarok pukkadjanak. Hisz a magyar nemzeti követelések érdekében harcolnak, az oláhok nem törődnek azzal, hanem — igaz, hogy egyelőre csak hatan — azért is szolgálnak. A *Tribuna Poporului* pedig kitűzi a császári zászlót. A szerkesztő félbehagyja a vezércikk irását; a munkatársak leteszik a tollat, pihen a riport; fölhangzik a nóta, persze oláhul, a melylyel a román legényeket hívják a sorozóméree alá: „Csapj föl frátye, adj kezet, — állj be katonának! . . .”

SPORT.

+ **Kerékpáros játékok Sofronyán.** Az aradi kerékpárklub az idei évad befejezésül vasárnap, folyó hó 4-én délután kirándulást rendez Sofronyára. A kirándulást a klub tréfás versenyekkel és sportjátékokkal köti össze s a győztesek között több értékes díjat osztanak ki.

A verseny programja a következő: Gyülekezés d. u. 2 órakor a városligeti csolnakázó tónál s innen testületileg kivonulás Sofronyára, a „Vig biciklistához” címzett csárdához. A játékok és versenyek a csárda előtti térségen tartatnak a következő sorrendben: 1. Lassu verseny, távolság egy kilométer, két tiszteletdíjjal. 2. Műkerékpáros verseny. Vezető: *Patzolt* Dezső. A jelentkezők tartoznak a vezető által bemutatandó műgyakorlatokat megismételni, majd egy szabadon választandó gyakorlatot előadni. Két tiszteletdíj. 3. Tréfás verseny, egy díjjal. Feltételek a startnál olvastatnak föl. A versenyeken csak az aradi kerékpárklub tagjai vehetnek részt. Nevezések az indulásnál jelentendők be. Tét nincs. A zsűri tagjai a következők: *Tedeschi* Viktor elnök, *Krausz* Samu és *Kormos* Sándor versenybírók, *Tóth* Béla verseny-titkár. A verseny után a résztvevők a győztesek tiszteletére lakomat tartanak a verseny színhelyén.

Az aradi kerékpárklub műveltségére felkéri a klub tagjait, hogy szombaton, folyó hó 3-án, este 9 órakor a *Pözl*-kávéház külön termében tartandó értekezleten minél számosabban megjelenni sziveskedjenek. Tárgy: a vasárnapi verseny megbeszélése.

Az utolsó Obrenovics Budapesten.

(Milán fia Zichy Jenőnél.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 2.

Milán király törvénytelen fiának „Az utolsó Obrenovicsnak”, érdekes Odisszeájáról ad hirt budapesti tudósítónk.

Milán király egyik törvénytelen fia, *Richitics* Milán ez a trónkövetelő, aki ezidőszent Budapesten tartózkodik. *Richitics* Milán neve a szerb királyi pár meggyilkoltatása révén került forgalomba. Akkor levelet írt egy budapesti laphoz, melyben kijelenté, hogy ő az utolsó Obrenovics, s mint ilyen jogokat formál a szerb trónra. *Richitics* Milán eddig Konstantinápolyban tartózkodott, ahol anyjával együtt lakott s Milán király halála napjáig abból élt, amit ez anyjának évről-évre küldött.

A fiatal trónkövetelő Konstantinápolyból Párisba utazott, hogy céljai elérésére magának összeköttetéseket szerezzen. Tegnap Budapestre érkezett párisi ügyvédjével, akivel együtt *Zichy* Jenő grófnál szállottak meg. *Zichy* Jenő tudvalevőleg régi szoros barátságban volt a trónkövetelő atyjával, Milán királyival.

Richitics katonai nevelő intézetbe akarja magát felvétetni, mert élete nincs biztonságban. *Zichy* Jenő gróf pártfogásába vette Milán király törvénytelen fiát és különböző helyeken eljáró védenccé érdekében. Először a budai *Ferenc* József nevelő intézetben akarta elhelyezni a célból az ügyet előadta *Wlassics* Gyula köz-

oktatásügyi miniszternek. *Wlassics* miniszter azonban a legkerekebben elutasította a kérelmet.

Beszélik, hogy még *Széli* Kálmán kormányelnöksége idején a bécsi *Terézánumban* akarta *Zichy* gróf elhelyezni a fiut, de ekkor *Goluchowszky* gróf külügyminisztertől kapott elutasító választ.

Zichy Jenő a mai nap folyamán *Kolossváry* Dezső honvédelmi miniszternél is járt a szerb trónkövetelő érdekében. Azt kérte a honvédelmi minisztertől, hogy helyezze el valamelyik honvéhadapród iskolába a fiut. *Kolossváry* miniszter azonban ugyanolyan választ adott, mint *Wlassics*.

A sok sikertelen kísérlet után *Zichy* gróf elhatározta, hogy elviszi *Richitics* *Poroszosz*ba, abban a reményben, hogy valamelyik német katonai iskolában mégis csak sikerülni fog az utolsó Obrenovicsnak egy helyet kiszorítani.

Zichy gróf ma vendégeinek megmutatta a főváros érdekességeit, elvitte őket a parlamentbe is.

Érdekesnek tartjuk fölemlíteni, hogy némelyek szerint annak a sok visszautasító válasznak, melyet a különben befolyásos *Zichy* Jenő gróf kapott, állítólag diplomáciai háttere van. Szerbiában ugyanis rossz néven vennék, ha az utolsó Obrenovicsot, a szerb trónkövetelőt a magyar állam egy katonai intézetébe befogadnák, mert ez szerintük egyértelmű volna *Richitics* Milán trónkövetelési jogának elismerésével.

HIREK.

Agyonlőtt rendőrkapitány.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 2.

Szenzációs gyilkosság tartja nagy izgatottságban az eperjesieket. Egy adótiszt, akit sikasztás miatt letartóztattak, vallatás közben lelőtte a rendőrkapitányt, azután öngyilkosságot követett el. Az esetről a következőket táviratozzák:

Kis Győző eperjesi adótisztet hivatalában nagyobb összegű sikkasztáson érték, a mire följelentést tettek ellene a rendőrségnél. A följelentés folytán dr. *Stephán*y eperjesi rendőrkapitány több rendőrrel megjelent az adóhivatalban, hogy a sikkasztót letartóztassa.

A jegyzőkönyv fölvétele közben a rendőrkapitányt figyelmeztették, hogy *Kiss* nével revolver van. A rendőrkapitány felszólította *Kist*, hogy a revolvert adja át.

Kiss előbb habozott, majd előrántotta a revolvert, s azzal előbb *Stephán*yra lőtt, azután önmagát lőtte mellbe. Mind a két lövés halálos volt, a rendőrkapitány azonnal meghalt, a sikkasztó pedig néhány percnyi kínlás után.

A megrázó eset Eperjesen óriási izgatottságot keltett. *Kiss* Győzőről rég beszélték, hogy sikkaszt, s ő úgy látszik állandóan revolvert tartott magánál, a melylyel nemcsak maga menekült a büntetés elől, hanem szinte előreláthatatlan módon, azt is meggyilkolta, a ki a törvény hatalmát gyakorolta vele szemben.

Az agyonlőtt rendőrkapitány harminc éves, tehetséges ember volt; neje és két éves fia gyászolják. Az egész városban őszintén gyászolják, mert pontosságáról és erélyességéről ismerte mindenki.

Tevékeny irodalmi működést is folytatott. Az eperjesi Széchenyi-kar *Rákóczi*-ünnepére történelmi színművet írt, a melyet nagy hatással adtak elő.

Október elsejével új előfizetést nyitottunk az Aradi Közlöny-re. Kérjük azokat a tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetése szeptember 30-ikán lejárt, hogy megrendelésüket mielőbb ujtsák meg, nehogy a lap szétküldésében fennakadás támadjon.

— Az új minorita templom megáldása újabb megállapodás szerint nem nyolc órakor, hanem, hogy a szertartáson a hatóságok képviselői is jelen lehessenek: fél tizkor veszi kezdetét. A megáldást, ugyszintén az utána következő nagymiséét *Csák* Alajos Cirkák dr. rendfőnök fogja végezni fényes papi segédlettel mely alatt az énekkar *Sperber* Frigyes vezetése alatt *Vavrincez* Mór E-moll miséjért és *Hauer* Tanium ergóját adja elő. Szólót fognak énekelni *Weichart* Auróra és *Brunhuber* Mariska kisasszonyok, *Reinhart* és *Bing* urak, — A tíz órai király mise után tizenegy órakor ismét ünnepélyes nagy mise lesz.

— A román király utja. A mint jeleztük, ma reggel kellett volna Aradon keresztül utazni a román királyi párnak. Az utazó felségek kedvéért a reggeli órákban nagy közönség volt kinn a pályaudvaron, különösen a románok közül, a kik egy kis ovációt tartogattak *Károly* királynak és *Carmen* Sylvának. A várakozás azonban eredménytelen volt, mert a román királyi pár utiprogramja megváltozott, s Nagyvárad felé utaztak *Predeál*ra. Délután, a Budapest felől érkező személyvonattal két román udvari kocsit érkezett Aradra, erősen lefüggönyözve. Sokan azt hitték, hogy ebben utazik a királyi pár, de ebben is csalódtak, mert mind a két kocsi üres volt, s úgy szállították *Predeál*ra.

— *Kossuth* Ferenc Zomborban. Zomborból táviratozzák: *Kossuth* Ferenc ma reggel Zomborba érkezett, a hol a vonatonál a függetlenségi párt nagy küldöttsége és nagyszámú közönség várta. A pártvezért *Patai* Sándor dr., az ottani függetlenségi párt titkára lelkes szép beszéddel üdvözölte, mire *Kossuth* válaszában szervezkedésre és összetartásra buzdította a függetlenségiakat, mert reájok — ugymond — most van legnagyobb szüksége a hazának. A vonattól *Kossuth* rokonaihoz, *Ambrozovics*ékhoz hajtatott, a kiknél a szállása van.

— Október 6. Az aradi székhely otthon október 6-án este ünnepélyt tart a következő programmal: 1. *Kuncz* Gyula elnök megnyitó beszéde. 2. *Himnusz* *Zoltay* Mátyás tanár vezetése mellett éneklő a tanítójelöltek dalköre. 3. A tizenhárom, költemény, irta és szavalja *Végh* István, az otthon tagja. 4. A gyásznapot méltatja *Szilvássy* László dr., az otthon alelnöke. 5. Szózat. *Zoltay* Mátyás tanár vezetése mellett éneklő a tanítójelöltek dalköre. Az ünnepély társas vacsora követi: 1 személy után 1 kor. 60 fillér. A mennyiben külön meghívók nem bocsátztak ki, az otthon valamennyi tagját családtagjaikkal, nemkülönben a hazafias nagyközönséget ez uton hívják meg. Az ünnepély esti 8 órakor veszi kezdetét. Az elnökség.

— Aradról szabadságot katonák. A harmadéves katonákat további szolgálatra benn tartották, de azért az aradi várban a napokban mégis volt két olyan irigyolt baka, a kik hazamehettek. A belügyminiszter rendelkezése folytán nemcsak az ausztriai ezredekben szolgáló harmadéveseket szabadságot kaptak, hanem a magyarországi ezredbe osztott osztrák honos katonákat, a kik a harmadik évüket leszolgálták. A 33. gyalogezred zenekarában volt két Csehországból való muzsikás, a kiket a zenekar kiegészítése végett osztottak ide. Most telt le mindkettőjüknek a harmadik éve, s miután osztrák honosok, kikapták a szabadságos könyvecskét. Néhány magyar harmadéves, a ki látta, mikor leszereltek, busan nézett rájuk és talán most

sajnálta először életében, hogy nem született cseh muzsikusként . . .

— **A szüret Magyarán.** A magyarádi hegyközség a napokban tartotta gyűlését, melyen a szüretelés idejét október 8-ra tűzte ki.

— **Izgató vers a kaszárnyában.** Fővárosi tudósítónk táviratozza: A 32. gyalogezredben nagy föltűnést keltett a vizsgálat, amelyet most az ezred parancsnoksága nagy szigorúsággal folytat. Vasárnap reggel az egyik legénységi szobában, mikor már a legénység kiment, az őrmester egy csomagot talált elrejtve, a melyben száz példány nyomtatvány volt. A nyomtatvány egy verset tartalmazott, a mely a három éves katonák keservét panaszolja el a benntartás miatt, kigunyolja az előjárókat, s fölháborodik a visszatartás igazságtalan volta miatt. A verset a *Zsindelyezik a kaszárnya tetejét* . . . kezdetű nótá dallamára énekelték. A csomagot az őrmester átadta Stanzl ezredesnek, aki szigorú vizsgálatot rendelt el. Eddig két katonát vizsgálati fogságba helyeztek az izgató vers miatt. Az a gyanu, hogy a vers szerzője is az ezred kötelékében van.

— **Hamburgban elfogott sikkasztó.** Kassáról táviratozzák: Mintegy három hónappal ezelőtt történt, hogy Bródi Nándor, a *Szükszói Hitelbank* tisztviselője több ezer korona elsikkasztása után megszökött. A megkárosított pénztételt feljelentésére megindult rendőri nyomozás sikerrel járt, a mennyiben a sikkasztót a hamburgi rendőrség abban a pillanatban, mikor az ujjvilágba akart hajózni, elfogta. Bródi Nándort tegnap adták át a kassai ügyészségnek.

— **A poszthumus jóslat.** Csak tegnap adtuk hírül, hogy Falb Rudolf, a világhírű német meteorológus meghalt. Ma pedig megérkezett hattyudala, az utolsó jóslás, amelyet erre a hónapra adott ki, de amely ime csak halála után jelenhetik meg. A poszthumus jóvendülés október hónapra így hangzik:

E hónap első harmada ingadozó hőmérséklet mellett esős lesz. A második harmadban a lecsapódások eleinte gyakoribbak lesznek, a hőmérséklet pedig alább száll. Azután az időjárás nagyon szárazra vátozik, míg a harmadik harmadban ismét esőzés áll be és a hőmérséklet szokatlanul magasra emelkedik.

Megnált a jós és többé nem örülhet annak a gyönyörűségnek, hogy jóvendülései beváltak. Elkövetkezett az ő „kritikus napja” is, amely után többé nem mondhatja meg előre, hogy milyen válságos napokat mér a természet a földgolyóra. Idővel legenda lesz a nevéből és talán halála után mágikus tekintélye lesz, a mit életében tudományos módszerével nem tudott elérni.

— **A legújabb mártír Aradon.** A néhai való nagyszabedni *Tribuna* egy sajtópörében, a melyet az ügyészség izgatás miatt indított az említett lap ellen, a lap egy munkatársát, Lázár Viktort több hónap államfogházra ítélték. Lázár Viktor Szegeden töltötte le büntetését, s ma szabadult ki az államfogházból. Kiszabadulása után ma Aradra érkezett, ahol azonban ma már a románok se ünneplik úgy a mártírokat, mint egykor: ilyenformán a legújabb mártír érkezése egyáltalán nem tűnt föl.

— **Változások az egyházmegyében.** A megyés püspök a következő lelkészeket disponálta: *Tomasics Mátyás* weitzenriedi adminisztrátort hasonló minőségben Istvánföldre, *Orbán Gergely* istvánföldi plébánoshelyettest hasonló minőségben Szászabányára, *Balás Vincét* Szászabányáról Aninára, *Telbise János* német-écskai káplánt Weitzenriedre adminisztrátorrá, *Tell János* nagyjécsai segédlelkész Ecskára, végül *Berky János* szajáni és *Feyer Imre* te-

meségi segédlelkészeket kölcsönösen áthelyezte.

— **A buzsáki szüret.** Az aradi közuti vasutársaság közhírré teszi, hogy a buzsáki szüret tartama alatt: vasárnap, október hó 4-étől vasárnap október hó 11-ig bezárólag a lóvasuti kocsik este 7 óra 30 perckor az indóháztól a Neuman-gyárig fognak közlekedni.

— **Egy tiszt és egy civil.** Nagybecskerekéről érdekes cáfoiatot tesznek közzé. Szól ez a következőkép: Egy vidéki újság nyomán az a hír terjedt el, mintha a nagybecskereki helyőrség parancsnoka megtiltotta volna a tiszteknek, hogy a polgári elemmel érintkezzenek. Ez valótlanság és arra redukálható, hogy egy bizonyos tisztnek értésére adatott, hogy egy bizonyos civillel ne érintkezzen, de nem politikai, hanem oly okokból, melyek az illető civilembernek egyéltiségében rejlenek.

— **A szegény halottak temetése.** Jelentőséges határozatot hozott a belügyminisztérium, ami sok sűrűdást és ellenségeskedést szüntet meg az országban. Egy konkrét parancsra ugyanis elrendelte, hogy a felekezeti lelkész a közsegélyre szoruló szegény eltemetésért a községtől díjat nem követelhet.

— **Meglopott képviselő.** Fővárosi tudósítónk táviratozza: Tegnap *Wolfner Tivadar* országgyűlési képviselő kocsijából, a külső Váci-úton ismeretlen tettes egy váltótárca alakú fekete bőrtáskát lopott el értékes tartalommal. A táskában a kocsi leeresztett ernyőjének a ráncai közé volt téve. A panaszos szerint a lopás a vámonnál történt. A tartalom 4—5 darab takarékpénztári könyv, egy életbiztosítási kötvény 50,000 koronáról, két Wertheim-kulcs, két elhasznált csekk könyv, keresztlevél, házassági levél, katonai okmány és egy számlákat tartalmazó csomag volt. A panaszos 200 korona jutalmat ad a táskát kézrekerítőjének.

— **Halálozás.** *Sándor Antal* egykori aradi vendéglős, Arad régi polgára, 63 éves korában, Budapesten hosszas szenvedés után meghalt. Az elhunytban ifj. Sándor Antal m. kir. postatáviró főtiszt édes apját, Brassoványi József vasuti ellenőr apósát gyászolja.

— **A berlini Wagner emlék leleplezése.** Berlinből táviratozzák: A Wagner Richard emlék leleplezése alkalmából ma este a Wintergartenben 600 terítékű díszlakoma volt. Vilmos császárt *Frigyes Henrik* herceg képviselte. Jelen voltak: Bude, Studt és Möller miniszterek, báró Richthofen államtitkár, Doldge amerikai ügyvivő, gróf Hochberg udvari színházintendáns, számos francia, angol és amerikai vendég és képviselő. Az ünnepséget Frigyes Henrik herceg Vilmos császárra mondott pohárköszöntővel nyitotta meg és ünnepelte Wagner Richárdot. Lechner kereskedelmi tanácsos mondotta az ünnepi beszédet. Studt miniszter kifejtette, hogy az emlékmű létesítése és a mai ünnepség nemcsak Wagner Richard tisztelése, hanem a népeknek különbség nélkül való összekötése. Beszédét az idegen vendégek éltetésével fejezte be.

— **A vértanúk kegyeletere.** Az aradi izr. templomban tegnapelőtt az engesztelónapi ajtatosságon *Rosenberg Sándor* dr. főrabbi szép szavakban emlékezett meg a halotti lelkiüdvért mondott imában *Erzsébet* királynőről és az aradi tizenhárom vértanuról.

— **Szédelgés a Rotschild báró nevével.** Fővárosi tudósítónk jelenti: Nehány hónap előtt sorra járta a mágnás házakat egy *Szendrey Ármán* nevű elegánsan öltözött, jó svádájú ember s a következőképpen ajánlotta magát az urak figyelmébe:

— **En báró Rotschild megbízottja vagyok.** Hivatásom az, hogy a báró számára ékszerregiségeket vásároljak, tekintet nélkül az árukra.

Rekona és Rotschild cég prokuristája vagyok és mindent keresztül viszünk, amit akarunk.

Szendrey ezenfelül a következő apróhirdetést tette közzé a lapokban:

„Előkelő bécsi urak megbízásából vásárolok antik tárgyakat bármily áron. Cím: *S. A.* főposta, poste Restante.”

Es jöttek is Szendreyhez egymásután a régiségtulajdonosok, akiknek felette imponált a gummikerekű kocsikon járó merész beszédű férfiú. Es számosan rábizták ékszereiket azon megbízással, hogy adja el a régiségekért bolduló Rotschildnak. Megismerkedett vele egy képviselő is, kinek bizalmát Szendrey annyira megnyerte, hogy a XVI. századból való gyémántokkal kirakott keresztet, mely hajdan egy pápa tulajdonát képezte, rábizta, hogy vigye fel Bécsbe s adja el Rotschildnak. Két hét előtt kapta kezéhez Szendrey a keresztet, azzal elutazott s azóta híre-nyoma veszett. A képviselő belátta, hogy csalásnak lett áldozata és Szendreyt a rendőrségnek feljelentette. Kiderült, hogy már számosakat megcsalt ily módon, köztük két színésznőt is, akiket több ezer korona erejéig megkárosított. Kiderült az is, hogy nem Szendreynek hívják a csalót, hanem *Schlesinger Armin*nek. A rendőrség körözi.

— **Letartóztatott díjnok.** Fővárosi tudósítónk táviratozza: A budapesti rendőrség letartóztatta *Torjay Ferenc* 25 éves napidíjast, aki az ujjpesti községi előjáróságnál volt alkalmazva. A jó családból való fiatal ember teljesen elzüllött, úgy hogy a legközönségesebb bűnöket követte el. Váltót hamisított, betört, lopott. Legutolsó bűne, amelyen rajta veszett, a váltóhamisítás volt. A múlt hónap 8-án egy 1200 koronáról szóló váltót nyújtott be az ujjpesti kereskedelmi, iparbanknál leszámítás végett. A váltón *Heidrich Ignác* magánzó mint kibocsátó és *Taszi Teréz* magánzó mint forgató szerepelt. A bank gyanútlanul kifizette az 1200 koronát. Alapszabályai értelmében az aláírókat értesítette a váltó leszámításáról és ekkor derült ki a hamisítás. *Tarjay* ellen feljelentést tettek és a rendőrség tegnap letartóztatta az elzüllött díjnokot. *Tarjay* beismerte, hogy ő hamisította a váltókra az aláírásokat. A nyomozás során azután kiderült, hogy egyéb bűn is terheli a lelkét. Még a múlt hónapban feltörte *Kányi János* segédjegyző, *Bodor Aladár* jegyző és *Gurányi István* adóügyi jegyző fiókjait, amelyekből pénzt, több száz koronát, bélyeget, órát és egyéb tárgyakat lopott el. De mufaás közben más társaitól is lopott, sőt a felektől beadott okmányokról, kérvényekről a bélyeget is lenyalta. Azzal menti a bűneit, hogy sok adósága volt, amelyet törleszteni kellett. Az elzüllött fiatal embert a rendőrség átadta a bíróságnak.

— **A fuvaros-kocsisok zavargása.** Fővárosi tudósítónk írja: A tegnapi Lehel-téri zavargás alkalmával a rendőrség 87 fuvaros kocsist tartóztatott le, akikre rábizonyult, hogy részt vettek a zavargásban. A toloncházban már valamennyit kihallgatták és magánosok és hatóság elleni erőszak címén vizsgálatot indítottak ellenük. A zavargó kocsisok közül *harminchármat letartóztattak*, a többi szabadon eresztették.

— **Hármas kivégzés villamossággal.** New-Yorkból táviratozzák: Ma végezték ki a három *Fan Wormer* fivért, kik két év előtt meggyilkolták nagybátyjukat, *Hallenbeck* farmert. Az ítéletet Dallemorában (New-York államban) hajtották végre villamossággal.

— **Az Aradi Kereskedők Köre** könyvtára e héten kivételesen, vasárnap délelőtt tíz és tizenkét órakor áll a tagok rendelkezésére. Következőkben a könyvtár hivatalos órák között este lesznek.

— Hatvan éves ügyvédjelölt. A pécsi kórháznak érdekes halottja van. Klein Adolf dr. halt meg ott tegnap életének 60. évében és mint a hal tti bizonyítvány mondja, az elhunyt ügyvédjelöltnek mondotta magát. A prolektorok tipikus alakja szálit Klein Adolffal sirba. Annak idején megbukott az ügyvédi vizsgán és elzúllott. Irnokoskodott itt is, ott is, a zugirásztól se tartózkodott, mikor kenyérre volt szüksége és utóbb koldulásból tengette nyomorúságos életét. Pécsváradon élt és mikor megbetegedett és nem volt senki, aki ápolja, fölvétette magát a pécsi kórházba, ahol hányatott élete befejezést nyert.

— Kisiklott vonat. Zimonyból táviratozzák, hogy az onnan ma reggel elindult személyvonat O. és Ujpausa között kisiklott. A vonat utasai közül számosan megsebesültek.

— Általánosan el van ismervé az, hogy Weinberger Ferenc jónirnévnek örvendő, szolid ékszerészünknek, Központi szálloda épület, a közönség a legelőzékenyebb és leglelkismeretesebb kiszolgálásban részesül, csakis finom ékszer és valódi „Genfi“ zsebóra, valamint diszezüst és éteszközök raktárát a legmelegebben ajánlhatjuk a t. közönség b. figyelmébe. Saját szakszerű ékszerműhely. Városi és megyei telefon 439.

— Tiszteit vidéki vevők kéretnek, hogy cipőrendeléseikkel, minél gyakrabban Porter Vilmos Áruházhoz a Szabadság-téren fordulni méltóztassanak. A rendelések kiváló lelkiismeretes módon intéztetnek el. A raktár illetve választék igen nagy és folyton érkeznek újdonságok is. Rendelések közlésére igen alkalmas a városi és megyei telefon; száma 32. Érzékeny lábak részére is kaphatók cipők, speciális szabással. A téli cipők is megérkeztek már.

— Dentolin fog-crème a legkedveltebb fogszéplő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisznál, Aradon

— T. Üzletfelelnek szíves tudomására hozzuk, hogy Bévész Nándor könyv- és papirkereskedő urat (Minorita-palota. — Telefon 265. szám) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

Micsinai második ítélete.

(A tolvaj postakocsi ügye a Táblán.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, október 2.

A budapesti kir. ítélőtábla II. büntető tanácsa Horváth Béla bíró előadásában ma tárgyalta Micsinai Mihály, a híres postakocsi bűnügyét, aki június 8-án a kocsiján volt 98 ezer koronát ellopta. Micsinait nemcsak ez a lopás, hanem az az izgalmas hajszája is tette híressé, amelylyel a fővárosi rendőrség üldözte a főváros környékén, míg végül Jászapátiiban néhány parasztember megismerte és elfogta.

Micsinai, kinek fejére a postakincstár 4000 koronát tűzött ki, elfogatásakor mindent bevallott. Részletesen beismerte, hogy hetekkel a lopás előtt már készülődött a tetre, csináltatott is kocsija ajtózárához hamis kucsot s tervszerűen és nem mindennapi ügyességgel hajtottá végre a lopást. Elmondta, hogy június 8-át szemelte ki az elkövetés napjául s aznap este, midőn kocsijával a Hernád-utca és Csömöri-ut sarkán lévő postahivatalhoz ért, azalatt az idő alatt, míg a kocsit kísérő altiszt a hivatalban járt, a kocsival elhajtott. Rákosfalva alatt a postakocsiról a lakatot levette s a pénzt tartalmazó vasláda ajtaját az álkulcsesal felnyitotta. Az abban levő vaskazettát begöngyölte a kabátjába s így szökött az isaszeghi erdőbe. Ott a kazettát feltörte és a 98000 koronányi tartalmat magához véve szaladva menekült az őt üldöző rendőrök elől jászapáti felé, ahol ötödnapra elcsípték.

Erdekes volt Micsinai kihallgatásakor az a válasz, amit az elnök ama kérdésére, vajjon olvastott-e könyveket, — adott.

— Igen — azt mondta — olvastam történeti könyveket, földrajzot is, sőt olvastam Kant filozófiáját is. Darvint is.

— Hatással voltak-e ezek a könyvek magára, a tett elkövetésekor, kérdejt tovább az elnök.

— Igen, mondja nagy derűtség között a vádlott.

A törvényszék Micsinai Mihályt négy évi fegyházra ítélte e minősített lopás büntette miatt.

A mai táblai tárgyaláson, a melyen a vádlott és védőjének felebbezése alapján tárgyalták az ügyet, Etter Dezső ügyész felszólalása után helybenhagyták az elsőbírósági ítéletet, azzal a változtatással, hogy Micsinainak itt 3 hónapi vizsgálati fogságot beszámítottak a büntetésbe. Az utolsó szót a kir. kuria fogja kimondani, mivel a védő semmisségi panaszt nyújtott be az ítélet ellen.

A KÖZÖNSÉG KÖRÉBŐL*

Zavar a vízvezetéknel!

Az „Aradi Közlöny“ újdonsági rovatába, a vízvezeték részvénytársaság igazgatóságának felkérésére közölt tájékoztató és megnyugtató sorokra, melyszerint az elmúlt éj folyamán a szűrő szelepen történt javítás miatt a víz zavaros lett, és a teljes befejezést nyert javítással az üzemzavar ma megszűnt, az igazság, és megcáfolhatatlan tények beigazolására megjegyzem, és hivatkozom az összes lakosságra, hogy ez a „véletlen“ és rendkívüli körülmény nem ma először történt, de megtörtént az már igen gyakran, többé-kevésbé kisebb vagy nagyobb arányokban. Hogy amiatt az érdekeltek nem szaladnak mindenkor esetről-esetre panaszt emelni a hatósághoz, annak a türelmességnek egyszerű oka az, hogy a már régen hangoztatott víz árak leszállítása érdekében kiküldött bizottság eljárásának eredményét várják. Az igazság érdekében megjegyzem még azt is, hogy a mi vízvezetéki vizünk jó és látszólag tiszta ugyan, (kivéve a fent jelzett gyakori eseteket) de mikor kifogástalan tisztának látszik, akkor is azt a sajnálatos feltevést igazolja a látszat, hogy a kifogástalan szűrött víz szolgáltatásának első és főfeltétele az, hogy egy köbméter víz ára 20 kr. legyen, a többi annak idején hangoztatott kérdés ma már mellékes.

Egyébként a kiküldött vízvezetéki bizottság holnap délután tartja ülését, ha ugyan újabb gondolkozási időt nem kér a vállalat képviselője annak a kérdésnek megfontolására, amit már régen méltányosan kellett volna elintézni.

Domonkos Lajos.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Erdeklődő. Pankota. A kéredezett sorajjegyek eddig nem nyertek. A jelzett 0419. számot sem huzzák ki.

NAPIREND.

Október 3. Szombat. Róm. kath. naptár: Kandid. — Protestáns naptár: Kandid. — Izraelita naptár: Sabbat, Haazinn. — Görög-keleti naptár (szeptember 20.): Teopiszta. — A nap két 5 óra 47 perckor, nyugszik 5 óra 18 perckor.

Kölessy-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Erekye-muzeum helyisége mellett illesztetem.

Időjelzés. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött távirat szerint a mai napra a következő időjárás várható: Nyugaton, északon, sok helyütt csapadék, hűvös.

Október 3. Hangverseny Gyórokon az uradalmi kastélyban. — Az aradi korcsolyázó-egylet választmányi ülése délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ órákor (Kaszinó). — A névtelen jótékony-célú asztaltársaság havi ülése este 8 órákor (Magyar király-vendéglő.)

* Az ezen rovat alatt közölttekt nem vállal felelőséget

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 2.

Az őszi munkálatok már befejezéshez közelegnek. A tengeri törést befejezték, most a dohány letörése és a szüret képezné még gazdáink teendőjét, melyek átlag eredménye elégségesnek ígérkezik.

A hetivásáron élénk forgalom mellett 3000 mm. buza és 8—900 mm. egyéb gabonanem kelt el.

Mai gabona-árak: Az árak, 50 kilogramm sulyegységet véve alapszámításnak, korona értékben:

Buza I-ső minőségű 7.00—7.20

Buza közép uj 6.60—6.80.

Tengeri ó 5.90—6.00.

Uj tengeri csöves dupla m. 4.50

Rozs uj névleges jegyzés 5.20—5.40.

Arpa uj névleges jegyzés 4.80—4.90.

Zab uj névleges jegyzés 4.80—5.—.

Irányzat változatlan.

— Allatjárvány. Pankotán a szarvasmarhák között kiütött a száj- és körömfájás. A községet zár alá helyezték.

Budapesti árú- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, október 2.

Déli tőzsde. Buzakinálát mérsékelt, a vételkedv korlátozott. Nyugodt irányzat mellett 17,000 métermázsza került forgalomba, tartott árakon. Egyéb gabonanemek tartottak. Időjárás szép.

Északi tőzsde. Berlin 1, Páris 5 magasabb.

Zárulást 12 órákor:

Buza októberre	7.55—7.56
Buza 1904. áprilsra	7.72—7.73
Rozs októberre	6.21—6.23
Rozs 1904. áprilsra	6.47—6.48
Zab októberre	5.34—5.35
Zab 1904. áprilsra	5.61—5.62
Tengeri szeptemberre	5.27—5.28
Tengeri 1904. májusra	5.27—5.28
Repce szeptemberre	—

Zárulást 5 órákor:

Buza októberre	7.58—7.59
Buza 1904. áprilsra	7.72—7.73
Rozs októberre	6.21—6.23
Rozs 1904. áprilsra	6.45—6.46
Zab októberre	5.37—5.38
Zab 1904. áprilsra	5.61—5.62
Tengeri szeptemberre	5.28—5.29
Tengeri 1904. májusra	5.28—5.29
Repce szeptemberre	—

CSARNOK.

A sebhelyek.

Irta: Szépfaludi Ö. Ferenc.

I.

Mikor már nem ágyuztak: az szólt a leg, nagyobb. A Világosnál szétört fényes kard a letört dicsőség nyomán kelt még egy nagy sóhaj. A legkeservebb sóhajtás volt.

Azok hogy a hősök, akik a csatában el nem eshettek, megutasák védtelenül még mennyivel nagyobbak az ellenség előtt, azoknak egy sóhajtásuk sem volt. A mártírok nem sóhajtoznak, nem is lelkesítnek szavakkal s hívó támad utánok mégis sok millió! A honvédek, a harcosok helyett ellepte Magyarországot a hivatalnok-sereg. Senkisé tudta honnan jönnek, meddig maradnak? . . . Ki Csaszlauból, ki Pilsenből, ki Hetzendorfból érkezett, de aztán ugy ide szoktak, hogy ingyen jeggyel sem lehetett visszatéríteni.

Váralja nem vagy város most sem, az ötvenes években meg éppenséggel a kisvárosok közé tartozott. A szabadságharc törőnetében nem jutott számára nagy szerep. Egy-két szerkesztőt, néhány nemzetőr, egy eltévedt lengyel legionárius s a legvégén a sippal dobbal átvonuló muszka csapatok egy töredéke volt a szenzáció. Majd pedig a csend, a német világ következett.

A hivatalnokok közt, kiket az uj sziszté-

ma beplántált, volt egy adóhivatali ellenőr: Ekkenböck Szaniszló, akit csakhamar felsőbb engedély nélkül Ehenbögnek kereszteltek el. Magas, szikár alak, összenézés hibás szemekkel, homlokán hatalmas vágás, arcán néhány mély forradás. Ekkenböck tiszteletteljesen, hajlongások közt állított be a Váraljától pár órányira székeiő fináncdirektorhoz, hogy magát bemutassa. Zatlacsek Antal öngyagsága, a kis tömzsi uraság, elmosolyodott, mikor a hajlongó szikár ember bemutatkozott.

— Az ön arca olyan rebellis arc. Bizonyos ön benne, hogy nem vett részt a revolúcióban?

Szaniszló fülleg pirult, elővette bizonyítványait, melyek azt igazolták, hogy csöndes vérű gyermeknevelő volt. A fináncdirektor még egyszer alaposan végigtekintett az ellenőron, aztán kegyesen megnyugtatta, hogy bizonyítvány nélkül is bizonyos a felől, hogy valami nagy revolucionárius hős nem lehetett.

Ekkenböck Szaniszló alázattal meghajolt a főprincipális előtt s megköszönte a róla táplált kedvező véleményét.

II.

Az adóhivatalnál valamiképp megtudták, hogy a nagyságos fináncdirektor ur éppen séggel nem gyanúsította meg Ekkenböck Szaniszló ellenőr urat a harcias virtuskodásokkal, s meg nem állhatták, hogy a szikár, hibás szemű kollegát egy kissé meg ne bosszantsák. Különösen Praczka Nepomuk, az adópénztárnok, kit mindenki Holubárnak hívott a Mahomed hatalmas természetéért, élesítette a nyelvét a jó Szaniszlón.

— De nagy sebhelye van Ekkenböck barátomnak a homlokán?!

— Az asztalba vágtam a fejemet gyermekkoromban! sietett a felvilágosítást megadni az ellenőr.

— Ejjnye, ejnye! Pedig azt hittük, Szolnoknál vagy Isaszegnél kapta a csatában?!

Az egész hivatali személyzet mosolygott s egy-kettő a kollegák közül föl is kelt helyéről, hogy megnézze a sebhelyet. Az egyik megjegyezte nagy szakavatottsággal: „Van itt még több forradás is, mind az asztaltól kapta?”

— Hagyjanak békét, nem vétettem senkinek!

— No, csak nem hív ki duellumra? — szolt az egyik tettetett féltékenységgel.

— Nem szoktam duellálni!

Meg akarták mégis tréfálni, hogy próbára tegyék. Az egyik adótiszt, kinek úgy állott a keze, mintha ezéltt verkit forgatott volna, erővel disputába keveredett a kollegával s valami szörnyű bolondot állított, a mire a türelmes és igénytelen Ekkenböck csak annyit felelt, hogy: talán még sem úgy lesz az.

— Mit, számár vagyok?

— A viláért sem mondanám!

— Tehát nem mondta, de gondolta. Ezért számolunk!

Délben két paradéba öltözött katonatiszt jelent meg. Ekkenböckék lakásán s elégtételt kértek a sértésért.

Szaniszló ur rendkívül megszeppent, mert felesége is látta az urakat betérni.

Legelőször is, s pedig nagy hirtelenséggel a feleségét a szomszéd szobába terelte s aztán visszatért az urakhoz, hogy megtudakolja, vajon voltaképp mit is akarnak tőle?

Az első szóra azonnal mindent visszavont, pedig semmit se mondott, hajlandó volt a legőszintébb bocsánatot kérni. Kijelentette, hogy sem szóval, sem gondolattal sérteni nem akart.

Az urak a vendéglőben majd halálra nevelték magukat, mikor megvitték Ekkenböck Szaniszló alázatos üzenetét.

— No, meg volt az szegény ijedve s reszketett mint a nyárfalevél. Azt gondolta, mindjárt levágják a fülét. Bizonyosan belebetegszik ebbe a nagy duellumába! . . . Ennek a véznaságnak elég a kardot egy mértföldről mutatni s mar elalél; Schwartz Bertholdnak, már a nevére is, lázba esik.

— Hanem azt meg kell adni, hogy a felesége szép kis menyecske, szolt a másik párbajsegéd; olyan finom, uri arca van, nemes arcéllal, olyan ragyogó szeme, hogy igazán kár annak a madárijesztőnek!

Ekkenböck Szaniszló már két évig lakot a kis városban, megismerkedett a városbeli urakkal, néha napján elis ment a vendéglőbe, de más társaságba nem járt. A főnöke meg volt vele elégedve, mert kettő helyett dolgozott s a legbonyolultabb számadásokat a legnagyobb könnyűséggel végezte el. Akkor érezte magát legjobban, ha sok volt a munkája.

A becső biztos, a szolgabírósi segéd, a városi doktor megszólították nem egyszer, hogy mi az: miért nem viszi a feleségét társaságba? Mindnyájan szívesen látnák.

— Nem vagyunk mi arra valók. Mód kell ahhoz! — volt mindannyiszor a válasza.

Este aztán, mikor a nap leáldozott s a kis város olajlámpái kigyultak, de gyarlón világítottak, karonfogta a feleségét s elsétálgatott a mellékutcákon. Ennyi volt a multságuk, a szórakozásuk.

Olykor ha a nagyságos fináncdirektor ur vizsgálatot tartott s Holubár adópénztárnok őt is meghívta vacsorára és egy whistpartira, olyan kitűnő étvágygyal evett s oly remekül kártyáztott, hogy a nagyságos ur tréfásan megjegyezte; „No, hallja Ekkenböck, ha maga nem is volt háboruban, de a whist-ben beillenék tábornoknak, oly fő'ségesen játszik.”

— Kriviczék, akiknél taníóskodtam, igen szeretik ezt a játékot s módomban volt megtanulni.

(Folytatása következik.)

S z e s z ü z l e t

— Október 2. —

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 118 korona, kicsinyben 117 korona; finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót.
Bárákosi mosók 12'90—13— korona mmásánként.

Nemzeti színház.

Bérlet 3. sz.

Páratlan.

Szombaton, 1903. évi október hó 3-án:

A drótostót.

Nagy operette előjátékkal, 2 felvonásban. Irta: Leon Viktor. Fordította: Ruttkai György és Mérei Adolf. Zenéjét szerlette: Lehár Ferenc.

Az előjáték személyei:

Blácsék Milos	Juhász S.	Zsuzska	Kley Márka.
Milos, fia	Kley Margit.	Jankó	Miklósi Ilona.
Vojtek, drótos	Füredi J.	Pfefferkorn	Polgár S.
Babuska, neje	Pajor Agnes.	Vaklavec	Szabó S.

A darab személyei:

Günther	Sarkadi A.	Giza, énekesnő	Göcz Ananka.
Micé, leánya	Rózsa Lili.	Lóri, énekesnő	Szilassy J.
Jankó	Bónis Lajos.	Ormester	Győre Alajos.
Pfefferkorn	Polgár S.	Giralt báró	Mariházi M.
Zsuzska	Karácsonyi.	Kohary	Juhai József.
Milos, káplár	Bejczy Gy.	Rezervista	Réthy István.

Közdete este 7 óra fél órakor.

Aradmegyei tanintézetek figyelmébe!!

Szavalókönyv

iskolai ünnepélyekre.

Osszeirták:

Kovács Kázmér és Maurer Mihály, tanítók.

Tartalmaz dátum szerinti sorrendben, minden iskolai ünnepélyre, legjelesebb költőink verseiből egy pár szavalatot.

Függelékül Deák Ferenc születésének 100 éves évfordulójára „A haza bölcsője” című költemény Deák Ferenc kitűnően sokszorosított arcképével.

Ara kemény kötésben (120 oldal) 50 fillér.

Megjelent:

INGUSZ I. és FIA

Kiadásában Aradon,

Weitzer János- (Templom) és Kazinczy-utca sarkán.

Utatvány 50 fillér beküldésével bérmentve.

Hely szűke miatt

leltározás alkalmával kiválasztott

nagy mennyiségű

üveg, porcellán és lámpa

(némileg divatját mult, de teljesen használható)

Andrássy-tér 16. szám. (Gebhart-ház)

udvarán felállított

külön sátorban mától fogva csak néhány napig

megfelelő jutányos áron kapható.

Árusítatni fognak: Porcellán, étkező, tea, kávé és mocca készletek 6 és 12 személyre. Tányérok, csuprok, tálak és háztartási cikkek. Uvegekészletek, poharak, kancsók stb. Tükrök. Mosdókészletek, lavoirek, korsók stb. Függő és álló, valamint kézi lámpák. Számatalan porcellán, üveg és fémáru használati cikkek és disztárgy.

Ajánlható minden család és háztartás figyelmébe.

APRÓ HIRDETÉSEK.

2 db. kettős taposókád, vasfenékkal és teljes felszerelés sel, 2 db. szőlőszűz, valamint 4 db. vasborsajtó rövid ideig használt, de kitűnő karban, jutányos áron eladó és megtekinthető Ménesen 120. szám alatt Kotsis Lajosnál. 2023

Lakás,

mely 4 szoba és mellékhelyiségek-ből áll, novemberre kiadó, Deák Ferencz-utca 21. szám alatt. 2060

Kat, nyolcz gymnasiumot

végzett fiatal ember, román nyelv ismerettel gyógyszerész-gyakornoknak felvétetik. Czim a kiadóhivatalban. 2046

Egy 4 esetleg 5 szobás

lakás november hó 1 ére olcsón kiadó, Halász utca 27. 1968

Megvétélre kerestetik

egy, használt, de jó karban lévő rövid zongora. Ár megjelölendő. Czim a kiadóhivatalban. 2114

Izr. házhoz kerestetik

egy a háztartás minden ágában jártas kisasszony, ki jól főz és varrni is tud. Czim a kiadóhivatalban. 2117

Uri családnál

egy csinosan butorozott szoba október 15-étől kiadó. Esetleg teljes ellátással. Ugyanott egy 8 lóra való istálló, kocsiszinnel együtt azonnal kiadó. Bővebbet Kiss Ernő-utca 8. szám. 2115

Arad legnagyobb

óra és ékszerraktára.

Iskolás deákok részére pontosan járó órák 5 koronától kezdve kaphatók

DEUTSCH IZIDOR

órák és ékszerésznél

ARAD, TEMPLON-UTCZA

Minorita-palota.

Tört arany, ezüst és

zálogcédulák 1897

a legmagasabb árban megvétetik vagy becseréltetik.

Legolcsóbb bevásárlási forrás.

Pénzt, sok pénzt,

havonként 1000 koronáig kereshet mindenkitisztelesen mindenszakismeret nélkül. 2026
Küldje be címét E. 936. jelige alatt a következő címre: Annoncen-Abteilung des „Merkur“ Mannheim, Meerfeldstr.

Varrónő,

aki a legkomplikáltabb toltetteket elismert jó izléssel és gyorsasággal készít ajánlkozik házakhoz.

Szíves megkeresések: Képolna-utca 2 sz. ajtó 4. 2067

TORLESZTÉSES

Pénzkölcsönöket

közvetíték a legelőnyösebb feltételek mellett, földbirtokokra és városi bérházakra 4-3, 4-5, 5 és 5-5% kamatlábbal

20, 25, 30 és 50 évi visszafizetésre

(amortizációra), féléves részletekben, melyben úgy a kamat, mint a tőke törlesztése belefoglaltatik.

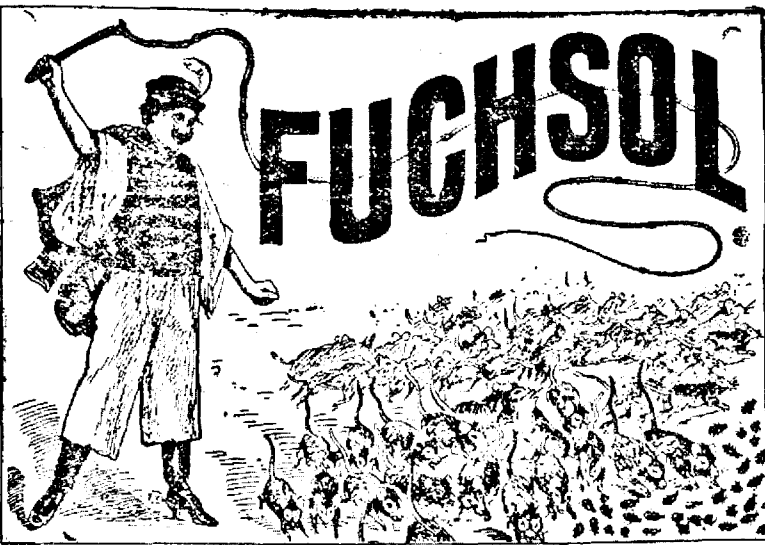
Elvém a t. jelzálog-kölcsönt kereső közönség szolid és gyors kiszolgálása.

A kölcsönök készpénzben, a záloglevelek teljes névértékben fizettetnek ki. Eöleges költségek nincsenek, díjazásom utólagos. Bővebb felvilágosítással szolgál

HERCZOG SANDOR,

1984 Aradon, Weitzer János-utca 15, ajtó 7.

MÉREGMENTESI

FUCHSOL

SZABADALMAZSÁGI

Cs. és kir. katonai hatóságok, kir. hatóságok fogházak fölött, kórházak, megyei hatóságok, városi hatóságok és községek, erdészeti hivatalok, zárdák, pékek, mészárosok, hentesek és magánosok kéretnek szíves figyelmüket a nemrég feltalált méregmentes „Fuchsol-vegykészítményre“ fordítani.

„FUCHSOL“ kipusztítja az összes rágóállatokat és pedig, patkányokat, házi- és mezei egereket, emberekre és házi állatokra való veszély nélkül.

„FUCHSOL“ kipusztítja az összes férgeket, úgy mint poloskát, böhöt, muszkát, molyt stb. a fajzattal együtt.

MINDEN állatnemnek egy külön szer. Megrendelhető vidéki városokban. Gyógyszerészeknél és fűszerkereskedőknél.

Aradon kapható: Braun N. A., Fejér Gyula, Földes Kelemen gyógyszerész, Hegedüs Gyula, Krausz Elemér és Társai, Steinitzer N., Tamasdán Cornél fűszerkereskedő, Vojtek és Weisz, valamint Vojtek Kálmán uraknál. — Ahol nem kapható közvetlenül szállít.

„FUCHSOL“ vegyi-laboratorium
Ujházy Árpád és Társai 1601
POZSONY, Vörösmarty-utca 7.

Ké Törvényesen védve! TM

Nagy szakszerű javító-műhely. Kerékpár- és varrógép raktár.

Kalmár József

villanyműszerész

villanyos-csengő és telefon építési vállalata **felszerel**

lakásokba villamos-csengőket, telefonokat kisebb vagy nagyobb távolságra.

Betörés ellen

biztonsági csengőket.

irodai vagy takarékpénztári helyiségekben.

ARAD, Salacz Gyula-utca 2. sz.

Telefon 242. sz. 2071

Új sör bemutatója!

A városi (színházi)

sörcsarnokban

f. hó 3-án (szombat) este fél 6 órakor lesz csapolva a

„Hazai ősfőrtás“

pilseni módra a lippai sörfőzőből

megnevezés alatt forgalomba hozandó sör, melyet a n. é. sörivő közönség becses figyelmébe ajánlom. Teljes tisztelettel 2097

Weisz Ignácz.

Arad legrégebb kerékpár és varrógép javító műhelye és raktára, Szabad-ság tér 7. sz.

Hammer Vilmos

villany-műszerész.

Telefon szám 96.

Elsőrendű drezdai kerékpárok.

Raktáron

Singer karikahajós varrógépek

műhímezésre, továbbá

zajtalan járású Singer varrógépek 32 fűtért öt évi jótállás mellett.

Villanyosengő

és 1891

telefon-berendezést

szakszerűen és jótállás mellett vállalok. — Nagy raktár kerékpár és varrógép alkatrészekben.

Tűzijáték!

Szines, görögtűz-szórók, rakéták, röppentyűk, ezerféle változó színű forgó rakéták óriási választékban

a szüretre megérkeztek.

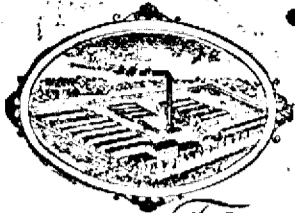
Dürr Gusztáv

osemege-, fűszer-, rum-, sajt-, pezsgőbor kereskedés 2116

Arad, a városházzal szemben.

Telefon 118. szám.

MAGYAR GYAPJÁRU,
KATONAPOSZTÓ- ÉS TAKARÓ-GYAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
ZSOLNAN.

ZSOLNA, 1903. május 15. az
Sürgöny- és Postagyár

Tisztelt Neumann M. úrnak
Budapesten.

Excellens hözséggel igazoljuk,
hogyaimálunk megrendelt
valódi kék Cheviot „Admiral”
Melton „Hungarias”
szürkés Cheviot „Zsolna”
szürke Diagonal
szürke Double
szőlőgyártmányt képez s ezen árak a legjobb
belföldi gyapjából készülnek miért is azok jószágát
értékesességét vállalunk.

Tisztelettel

MAGYAR GYAPJÁRU-
KATONAPOSZTÓ ÉS TAKARÓGYAR
RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG ZSOLNAN.

[Handwritten signature]

ARAD; NEUMANN M.
CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI UDVARI SZÁLLÍTÓ

Hivatkozva a tuloldali levélre, értesitem a t. vevő-
kösönséget, hogy a felsorolt cikkek ugy nálam, vala-
mint az összes magyarországi fióküzleteimben és pedig:
Arad, Debreczen, Kassa, Kolozsvár, Pécs, Pozsony,
Nagyvárad és Temesvár, állandóan kaphatók.

Tisztelettel

Neumann M.
Budapest, Museum-körút 1. sz.

Férfi-öltöny

Zsolnai divatesík-szővetből... 40 kor.
Zsolnai Lodenből «Hungaria Melton»... 40 «

Férfi-ulster

Zsolnai szürke double-szővetből (bélés nélkül)... 40 kor.
Zsolnai szürke double-szővetből (Prinz Wales facon) 52 «

Fiu-öltöny, hosszú nadrággal

Zsolnai Hungária Meltonból, tiszta magyar gyapju... 27 kor.
Zsolnai divatesík-szővetből... 30 «

Fiu-öltöny, «Complet» rövid nadrággal és mellénnyel

Zsolnai szürke Hungária Meltonból... 18 kor.
Zsolnai valódi kék Cheviot «Admiral»... 26 «
Zsolnai divatesík-szővetből... 22 «

Gyermek-ruhák, «Costüm» térd vagy lengyel-nadrággal

Zsolnai szürke Hungária Meltonból... 15 kor.
Zsolnai valódi kék Cheviot «Admiral»... 14-18 «
Zsolnai divatesík-szővetből... 15-20 «

férfi-, fiu- és gyermek-
ruha-telepe

MEGHIVÁS

a Weitzer János gép-, waggongyár és vasöntőde részvénytársaság Aradon

XI. RENDES KÖZGYULÉSÉRE,

mely Aradon, a gyári irodaépület igazgatósági termében

1903. évi október hó 21-én délelőtt 10 órakor fog megtartatni.

Napirend:

1. Az igazgatóság jelentése a lefolyt mult évi üzleti eredményről. (Alapsz. 21. §)
2. A zárszámadások és mérleg előterjesztése. (Alapsz. 21. §)
3. A felügyelő-bizottság jelentése. (Alapsz. 21. §)
4. A mérleg megállapítása, a tiszta nyereség felosztása, valamint az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére adandó felmentvény feletti határozathozatal. (Alapsz. 21. §)
5. A felügyelő-bizottság jutalomdíjának megállapítása. (Alapsz. 31. §)
6. A felügyelő-bizottság 3 rendes és 1 póttagjának választása. (Alapsz. 29. §)
7. Esetleges indítványok az alapszabályok 21. §-a értelmében.

Jegyzet: Az alapszabályok 14. §-a értelmében a részvények legalább nyolcz nappal a közgyűlés előtt a következő letéti helyeken letéteményezendők:

Aradon: Az „Arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaságnál” vagy
Budapesten: A „Magyar agrár és járadék bank részvénytársaságnál” vagy
Bécsben: Schoeller és társa bankházánál.

Az igazgatóság.